

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**BİLSEM ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİKSEL İŞİTME BECERİLERİNİN
GELİŞTİRİLMESİ: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI**

Buğra SOĞUKPINAR
ORCID: 0000-0002-6460-735X

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Önder MUSTUL
ORCID: 0000-0002-7045-5145

Konya – 2025

ÖN SÖZ

İşitme fiziki bir durumken, müziksel işitme ise duyma, duyduğunu müziksel olarak yorumlama olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanlarda müziksel işitme becerisinin sınırları yoktur, eğitim ve çalışma ile geliştirilebilen bir beceri olması sebebiyle sürekli gelişime açıktır. Bireylerin müziksel işitmelerinin geliştirilebilmesi için de müziksel işitme, okuma ve yazma alanında eğitimler alması gerekmektedir. Öğrenmenin ve müziksel işitmenin sınırları olmadığı için yetenekli öğrencilere daha başarılı müzik süreçleri ve müzikal gelecek sağlamak amacıyla bu araştırma konusu belirlenmiştir. Yapılacak olan bu araştırmanın gelecekte bu konuda yapılacak çalışmalara yön vermesi ve araştırma-uygulama süreçlerine katkı sağlaması umulmaktadır.

Tezimin hazırlanmasında büyük yardımları ve motivasyon sağlaması sebebiyle Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nde görev yapan Doç. Dr. Ali YAKAR 'a, sabırla çalışmalarımı dinleyip beni yönlendiren tez danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Önder MUSTUL 'a, tezime yönelik fikirleri ve desteği için Doç. Dr. Yavuz Selim KALELİ'ye ve son olarak değerli eşim Dilek SOĞUKPINAR'a destekleri için teşekkürlerimi sunuyorum.

Buğra SOĞUKPINAR

Ağustos 2025

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	ii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	v
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vi
KISALTMALAR	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	3
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Sayıtlar (Varsayımlar).....	6
1.5. Sınırlılıklar.....	6
1.6. Tanımlar	6
1.7. Kısaltmalar	7
2. ALANYAZIN (İLGİLİ ARAŞTIRMALAR)	8
2.1. Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM)	8
2.2. BİLSEM Müzik Yetenek Alanı.....	10
2.2.1. BİLSEM’ler Konusunda Yapılan Çalışmaların Değerlendirilmesi.....	13
2.3. Müziksel İşitme Becerisi	13
2.3.1 Müziksel İşitme Becerisi Alanında Yapılan Çalışmaların Değerlendirilmesi	17
3. YÖNTEM	18
3.1. Araştırmanın Modeli	18
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu.....	19
3.3. Veri Toplama Aracı.....	20
3.4. Verilerin Toplanması ve Araştırma-Uygulama Süreci.....	21
3.5. Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği.....	24
3.6. Araştırmacı Rolü	25
3.7. Verilerin Çözümlemesi (Verilerin Analizi).....	25
4. BULGULAR	28
4.1. Eylem Araştırmasına İlişkin Bulgular	28
4.2. Araştırmacı Gözlemleri ve Saha Notları	30
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	32
5.1. Tartışma ve Sonuç	32
5.2. Öneriler.....	37
KAYNAKLAR	38

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Bilsem Öğrencilerinin Müziksel İşitme Becerilerinin Geliştirilmesi: Bir Eylem Araştırması başlıklı tez çalışmamın toplam **38** sayfalık kısmına ilişkin, 19/08/2025 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%7** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

19/08/2025

Buğra SOĞUKPINAR

Dr. Öğr. Üyesi Önder MUSTUL

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

19/08/2025

Buğra SOĞUKPINAR

KISALTMALAR

Kısaltmalar

AGSL: Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi

BİLSEM: Bilim ve Sanat Merkezi

MİOY: Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma

MİBEGEP: Müziksel İşitme Becerilerini Geliştirme Programı

ÖYG: Özel Yetenekleri Geliştirme Programı

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

BİLSEM ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİKSEL İŞİTME BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Buğra SOĞUKPINAR

Bu araştırmanın amacı halihazırda üstün müzik yeteneği olan BİLSEM öğrencilerinin müziksel işitme becerilerinin geliştirilmesidir. Bu kapsamda Muğla Bilim ve Sanat Merkezinde (BİLSEM) öğrenim gören özel yetenekli öğrenciler ile müziksel işitmenin gelişimine yönelik bir eylem araştırması gerçekleştirilmiştir. BİLSEM Özel Yetenekleri Geliştirme Programına (ÖYG1) dahil olan 8-10 yaş arasındaki 10 öğrenciyle yapılan çalışmada öğrencilerin mevcut durumları tespit edildikten sonra dört aylık süre boyunca toplam 84 ders saati öğrencilere müziksel işitme becerilerini geliştirme programı (MİBEGEP) içerisinde yer alan; müziksel işitme, koro ve bireysel çalgı eğitimleri verilmiştir. Araştırmanın 4 aylık sürecinde 3 adet işitme testi uygulanmış ve öğrencilerdeki gelişim durumu gözlemlenmiştir. Tüm öğrenciler her test sonucunda bir önceki test sonuçlarından daha fazla maddeyi doğru yanıtladıkları gözlemlenmiştir. Araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen bulgulara göre, çalışma grubunda bulunan 10 BİLSEM öğrencisinin de uygulamalar ile müziksel işitme becerilerinin geliştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müziksel işitme, müzik eğitimi, eylem araştırması, işitme becerileri.

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Fine Arts Education
Music Education Program
Master Thesis

IMPROVING MUSICAL HEARING SKILLS OF BİLSEM STUDENTS: AN ACTION RESEARCH

Buğra SOĞUKPINAR

The aim of this study is to develop the musical hearing skills of BİLSEM students who already have superior musical abilities. Within this scope, an action research study was conducted with gifted students studying at the Muğla Science and Art Center (BİLSEM) to develop their musical hearing skills. In the study, which involved 10 students aged 8-10 enrolled in the BİLSEM Special Talent Development Program (ÖYG1), the students' current status was determined, and then a total of 84 class hours were conducted over a four-month period to develop their musical hearing skills through the (MİBEGEP) over a four-month period. During the four-month study period, three hearing tests were administered, and the students' progress was observed. All students were found to have answered more questions correctly in each subsequent test compared to the previous test. Based on the findings obtained in line with the study's objectives, it was concluded that the musical hearing skills of all 10 BİLSEM students in the study group had improved through the applications.

Keywords: Musical hearing, music education, action research, hearing skills.

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Müziksel işitme becerisi, müzik eğitimi alan bireylerin sahip olması gereken önemli becerilerden birisidir. Özellikle erken çocukluk döneminde müzik eğitimi alan çocukların bu becerilerinin geliştirilmesinin, onların gelecekte müziğe ilişkin bütünsel becerilerine doğrudan katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

İnsan kulağının sağlıklı çalışmasıyla ilgili olarak kullanılan terimlerde genellikle “işitme” kavramı karşımıza çıkmaktadır. Müzikal anlamdaki işitme olan “müziksel işitme” ise, insanların duyabildikleri seslerle ilgili olarak, o sesleri algılama süreçlerini ifade etmektedir. Müziksel veya müzikal işitmede seslerin oluşmasından sonra beyine iletilme ve beyin de algılamasından sonra yorumlaması da fiziksel olan süreçtir. Buradaki bilimsel araştırmanın amacı ise, müziksel işitmeyi somutlaştırarak soyut kavramların öğretilmesindeki zorlukları sona erdirmek, bu şekilde de müzikal işitme eğitimi uygulamaktır. Uygulanacak araştırmanın amacına yönelik olarak sesin nasıl oluştuğu, insan beyninin sesleri nasıl duyduğu, işitilen seslerin nasıl algılandığı ve algıladığı seslerin nasıl yorumlandığı açıklanacaktır. Yapılacak araştırmanın sonucunda müziksel işitme becerileriyle ilgili gelişme süreçleri açıklanacaktır. Eylem araştırması konu ile ilgili literatür taranarak planlanmıştır (Özdemir, 2016).

Ülkemizde müzik eğitimi dört farklı türde ve hedefte verilmektedir. Kişilerin mesleki beklentileri olmadan, kendi istekleriyle kurs merkezlerinde veya özel dersler yoluyla aldıkları eğitime özengen müzik eğitimi denilmektedir. Mesleki veya ileri seviye akademik müzik eğitimi verilen kurumlar ise; ilköğretim düzeyinde Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM), üniversiteler bünyesindeki konservatuarlar, lise düzeyinde Güzel Sanatlar Liseleri ve konservatuarlar, üniversite çağında ise yükseköğretim bünyesinde müzik eğitimi veren eğitim kurumları; Eğitim Fakültelerinin müzik öğretmenliği programı uygulayan bölümleri, güzel sanatlar fakülteleri bünyesinde bulunan müzik bölümleri ve konservatuar müzik bölümleridir. Bu eğitimler içinde akademik, mesleki, özengen müzik ayrımı yapılmaksızın, hepsinin temelinde müziksel işitme dersi vardır. Bireydeki müziksel işitmenin mevcut durumu, bireyin süreç içerisindeki gelişimini etkileyen en önemli faktördür. Müziksel işitmeyi geliştirmek, müziksel gelişim hedeflerinde her zaman birinci öncelik olmalıdır (Gürer, 2022).

İnsanların beş duyu organından bir tanesi işitmedir. İnsanlar çevrelerinden ses ile gelen uyarınları işitme sayesinde anlamlandırmaktadırlar. İşitme kavramının fiziksel anlamının dışında müziksel işitme kavramında ise duyulan sesleri müzikal hassasiyet içerisinde yorumlamak vardır. Müziksel işitme bilgisi veya yeteneği, bireyi diğer bireylerden farklılaştırmaktadır. Müzik ile ilgilenen her bireyin hassas bir müziksel işitmeye ihtiyaç duyması normaldir. İşitmenin hassasiyeti, bireyi müzikal yolculuğunda avantajlı ya da dezavantajlı duruma getirebilir. Müziksel işitme hassasiyeti düşük olan bireylerin, müzik alanının içinde bulunan tonlar arasındaki farkları anlaması, müziksel ses aralıklarını, duyduğu ezgileri tekrar etmeleri, ezgileri ezgisel bellekte tutmaları, duydukları tondan söylemeleri veya çalmaları beklenemez. Bu sebeple müziksel işitmeye sahip olmayan bireylerin müziksel bir planlama yapması ve bu plan doğrultusunda ilerlemeleri beklenemez ve bu kişilere müziksel uğraşı tavsiye edilmez. Basit bir düzeyde müziksel işitmeye sahip bireyler ise tekrarlı çalışmalar ve müziksel işitme eğitimleri ile müziksel işitmelerini geliştirebilmektedirler. Müziksel işitme kavramı içerisinde yer alan işitme hassasiyetinin altını doldurmak gerekirse; seslerin yüksekliği ve alçaklığı, müziksel dinamikler ve ritimsel çeşitlilikler olarak belirtilebilir. İnsanların duydukları müzikler içerisindeki majör, minör tonları, ritimsel çeşitlilikleri, enstrümanların tını farklılıklarını fark edebilmek, ileri seviyede enstrüman çalabilmek için gerekli olan çalışmaların tamamına müziksel işitme çalışmaları diyebiliriz (Yayla, 2006).

Özengen müzik eğitimi, temel müzik eğitimi veya akademik müzik eğitimi türlerinden hangisi üzerine eğitim alınır alınsın en önemsenmesi gereken müzikal eğitim, müziksel işitme eğitimidir. Çalgı çalan veya şarkı söyleyen bireyler müziksel işitme tanımının içinde yer alan nota bilgisi, müziksel ton bilgisi, form bilgisi, gürlük bilgisi ve dikte bilgisi yardımıyla alanlarında ilerleme kaydedebilirler (Bilici, 2014).

Eğitim; bilim, sanat ve teknik eğitimi kapsar, günün anlayış ve koşulları doğrultusunda bütünlük gösterir. Eğitim bireyi biyopsişik, toplumsal ve kültürel nitelikleriyle ve bilişsel, duyuşsal ve devinişsel davranışlarıyla kendine özgü ve dengeli bir bütün olarak, en uygun ve ileri düzeyde yetiştirmeyi amaçlar. İnsanlar doğuştan; hayata tutunmak, kendisine ve çevresine konfor yaratmak, etrafındaki her türlü eşyayı maddeyi kendi faydasına kullanmaya çalışmak, düşünmek, merak etmek, sorgulamak, amaç edinmek gibi özellikler getirirler. Kendilerini geliştirdikçe, kendini gerçekleştirme ihtiyacı hissederler. “Bilim, teknik ve sanat işte insanın durmak-bitmek bilmeyen bu arayışlarının birer ürünü ve sürecidir” (Uçan, 1994; Akt. İnan, 2010). Zatorre’ye (2003) göre müzik yeteneğinin doğuştan getirilen bir yetenek olduğu, eski

zamanlarda sonradan kazanılmadığı düşünölmekteydi. Fakat sonradan yapılan birçok araştırmada kusursuz perde olarak bilinen “absolut pitch” kavramının çocuklarda erken yaşta müzik eğitimi almaları ile bu kavramı ön plana çıkarabildiği gözlemlenmiştir (Karaelma ve Demirel, 2021).

1.1. Problem Durumu

Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM), Türkiye’de özel yetenekli öğrencilerin bireysel potansiyellerini en üst düzeyde geliştirmelerine olanak sağlamak amacıyla faaliyet gösteren kurumlardır. Bu merkezlerde yer alan Müzik Yetenek Alanı, yetenekli öğrencilerin müziksel becerilerini desteklemeyi hedeflese de, alana özgü standart ve yapılandırılmış bir öğretim programının olmaması dikkat çekicidir. Bu eksiklik, müzik eğitimi kapsamında sunulan derslerin içerik ve uygulama biçimlerinin kurumsal olanaklara ve öğretmen inisiyatifine bağlı olarak şekillenmesine neden olmaktadır. Bu bağlamda, temel müzik becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir rol üstlenen “Müziksel İşitme” dersi, tüm öğrenciler için zorunlu olarak sunulmamaktadır. Söz konusu durumun, müziksel işitme dersi alan öğrenciler ile bu dersi almayan öğrenciler arasında müziksel gelişim açasından anlamlı farklılıklar oluşturabileceği öngörülmektedir.

Türkiye’de bulunan Bilim ve Sanat Merkezlerindeki (BİLSEM) Müzik Yetenek Alanı’nın mevcut bir öğretim programının olmaması sebebiyle ders içerikleri kurumun mevcut imkanlarına göre belirlenmektedir. Müziksel İşitme dersi zorunlu olarak BİLSEM Müzik Yetenek Alanında yer almamaktadır. Bu durumun BİLSEM’lerde öğrenim gören öğrencilerde Müziksel işitme ve dersi alan öğrenciler ve müziksel işitme dersi almayan öğrenciler arasında müziksel gelişim farkları ortaya çıkardığı düşünölmektedir.

Araştırmada ele alınan müziksel işitme becerilerinin düşük olması, bireylerde müziksel ürün ortaya koymada ve müziksel gelişimin ileriye götürülmesinde sorunlar yaşanmasına neden olabileceği düşünölmektedir. Demirel (2021) müzikal yeteneğin belirlenmesi için yapılan araştırmaların, 1900’lü yıllardan bu yana çoğunlukla müziksel işitme alanına yönelik olduğunu ifade etmektedir. Müziksel işitme, müzik yeteneğinin en büyük göstergesi olmasının yanı sıra, geliştirilmesi de mümkün olan bir faktördür. Zamanında yapılan doğru yönlendirmeler ile çok iyi sonuçlar alınabilmektedir. Özellikle üstün yetenekli öğrencilerin eğitim süreci göz önüne alındığında, BİLSEM’lerde öğrenim gören öğrencilerin farklı alanlardaki gelişimleri de incelenmeli ve geliştirilmelidir.

Müzik eğitimi, sanat eğitiminin en önemli dallarından biridir. Uçan (1997) müzik eğitimini şu şekilde açıklamaktadır; “Müzik eğitimi, temelde, bir müziksel davranış kazandırma, bir müziksel davranış değiştirme veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma, bir müziksel davranış geliştirme sürecidir. Bu süreçte daha çok, eğitim gören bireyin (çocuğun, gencin, öğrencinin) kendi müziksel yaşantısı temel alınır, bu temelden yola çıkılarak belirli amaçlar doğrultusunda planlı, düzenli ve yöntemli bir yol izlenir ve bu yolla belirli hedeflere erişilir. Müzik eğitimi yoluyla, birey ile çevresi, özellikle müziksel çevresi arasındaki iletişim ve altı etkileşimin daha sağlıklı, daha düzenli, daha etkili ve daha verimli olması beklenir” (Uçan, 1997; Akt. İnan, 2010). Yetenek düzeyleri farklı olan öğrencilere yönelik yapılan uygulamalar, müzik eğitimi çerçevesinde hedeflere ulaşmak amacıyla öğrenci gruplarına ve bireysel farklılıklara uygun şekilde dizayn edilmelidir. Türkiye’de üstün yetenekli bireylerin eğitimini üstlenen BİLSEM’ler hem genel yetenek hem resim hem de müzik alanlarında yetenek geliştirme çalışmalarını gerçekleştirmektedir.

Müzik eğitiminin tüm alanları düşünüldüğünde, müziksel işitme en başta gelen ve müziğin tüm alanlarını kapsayan alan olarak öne çıkmaktadır. Müziksel işitmede seslerin somut bir biçimde anlatılabilmesi için seslerin önemi büyüktür. Bu somut anlatım sonucunda da müziksel eğitimdeki soyut kavramlar daha açık şekilde anlatılabilir (Özdemir, 2017).

Müzik alanında üstün yetenekli olan öğrencilerin müziksel işitme becerilerini geliştirmek için farklı yollar denenerek çeşitli uygulamaların gerçekleştirilmesi ve süreç sonunda da müziksel işitme becerilerinin geliştirilmesini sağlayabilecek araştırma ve geliştirme çalışmalarına ihtiyaç duyulduğu düşünülmüştür. Bu genel problem ve ihtiyaçlar doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi şu şekilde oluşturulmuştur;

“Müziksel İşitme Becerilerini Geliştirme Programı öğrencilerin müziksel işitme becerilerini nasıl değiştirmektedir?”

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Bilim ve Sanat Eğitimi Merkezi (BİLSEM) öğrencilerinin müziksel işitmeye yönelik programlı bir eğitim süreci ile müziksel işitme becerilerini geliştirmektir. Bu amaç doğrultusunda bir eylem araştırması yapılmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Alanyazın tarandığında, özel yetenekli BİLSEM öğrencilerinin müziksel işitme becerilerini geliştirmeye yönelik bir araştırmaya rastlanmamıştır. Böyle bir çalışma yapısı ile

bu alanda yeteneği olan öğrencilerin müziksel işitme bağlamında var olan beceri düzeylerinin belirlenmesi ve hatta geliştirilmesi bakımından değerli ve önemli olduğu düşünölmektedir. Araştırma sonuçlarının gelecekte yapılacak akademik araştırmalara ve uygulamalara yön vermesi ve ışık tutması umulmaktadır. Alanyazında Güzel Sanatlar Lisesi ve lisans seviyelerinde araştırmalara rastlanmaktadır, ancak Bilim ve Sanat Merkezi öğrencilerine yönelik müziksel işitmenin geliştirilmesine yönelik bir çalışmaya rastlanmaması sebebiyle araştırmanın özgün olduğu düşünölmektedir.

Bir toplumun gelişebilmesi için, müziksel işitme eğitimi alması gerekir. Bu eğitim sayesinde, davranış ve duygu anlamında olgunlaşmaya sebebiyet verecek, bireylerin hayatlarını anlamlı hale getirmeleri için önemli bir kaynak olacaktır. Bireylerin çevreleriyle daha sağlıklı ilişkiler kurup, aynı zamanda bu ilişkileri yürütebilmesine de olanak sağlayacaktır (Şendurur ve Tanınmış, 2017).

Müziksel yetenek genel bir kavramdır. Müzik yeteneği kavramının alt kavramları ise; işitsel, ses ve enstrüman kavramlarıdır. Yapılacak araştırmada bu alt kavramların gelişiminin ise, müziksel işitme eğitimi verilerek geliştirilmesi planlanmaktadır. Uygulanacak araştırma bünyesinde tüm öğrencilerin öğrenme farklılıkları tespit edilmesi durumunda, yeni öğretim yöntemlerinin geliştirilmesine de yol açacaktır (Ece ve Kaplan, 2008).

Müziğin evrensel bir dil olduğu düşünölmektedir. Tüm dünya dillerinin bir dil kuralı olduğu gibi müzikte de bir dil kuralı olduğu söylenebilir. Müziğin dil kuralını; müziğin dinlenmesi, söylenmesi, bestelenmesi oluşturabilir. Müzik eğitimi bünyesinde yer alan müziksel işitme okuma ve yazma eğitimi ise, dilbilgisi kurallarının tamamını oluşturduğu için, müzik eğitiminin en önemli alanıdır (Şendurur ve Tanınmış, 2017).

Müzik eğitimi denildiğinde, ilk sırada akla gelen müzik eğitimi alanı müziksel işitmedir. İşitme alanı müziksel yetenekleri ileriye taşımakta önemli bir rol oynar. Müzikle ilgilenen bireyler öncelikli olarak iyi duymalıdırlar. Birey kendisini işitme alanında geliştirmediği takdirde ortaya müziksel bir ürün koymada başarı sağlaması olanaksızdır. İşitme alanı müzik eğitiminin temelini oluşturmakla birlikte bireyin tüm müzik yaşantısının da en önemli noktasında bulunacaktır. Müzik alanının içerisinde yer alan; orkestra, koro, enstrüman gibi dersler uygulamalı derslerdir ve bu derslerin ön koşulu müziksel işitme yeteneği ile harmanlanmış müziksel işitme yeteneğidir. İşitme eğitimine geç kalmış bireylerin, müziğin herhangi bir alanındaki uğraşlarını aksatacak veya ivmeli bir hıza kavuşmalarına engel olacak,

bu durum müziksel başarıyı olumsuz yönde etkileyecektir. Müziksel işitmenin, diğer tüm müzik branşlarının eğitimini ve gelişimini desteklediği bilinmektedir. Müziksel işitmenin amaçları olarak, müziksel işitme dersinin “müziksel duyarlılığa sahip, müzik yoluyla anlama, yorumlama, yaratma becerilerini geliştirebilen, müziğin temel kavramlarını ve müziğin dilini kavrayabilen, söylediği, çaldığı ve dinlediği eseri analiz edebilme yetisine sahip bireyler yetiştirmektir. Ayrıca müziksel eleştiri yapabilme, bilişsel, duyuşsal, devinişsel yeteneğin geliştirilmesi ve estetik duygusu kazandırma hedefleri de bulunmaktadır” (Yazan, 2007). Müziği ayırt edebilmenin, anlayabilmenin en temel yolu müziksel işitme yeteneğidir. Bireye yeteneğinin sınırlarını fark ettiren, müzikal yeteneği geliştirebilen süreci işitme eğitimi süreci olarak da tanımlanabilir (Özkeleş, 2016).

1.4. Sayıtlar (Varsayımlar)

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları aracılığıyla geçerli ve güvenilir ölçümler yapıldığı, katılımcıların müziksel gelişimlerini doğru bir şekilde yansıttığı varsayılmaktadır. Araştırma süreci sonunda müziksel işitme çalışmalarının, Bilim ve Sanat Merkezi öğrencilerindeki müziksel işitme becerilerinin gelişimine katkı sağlayacağı varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma 8-10 yaş grubunda bulunan Muğla-Menteşe BİLSEM öğrencilerinin 4 aylık bir uygulama sürecindeki müziksel işitme becerilerini geliştirme çalışmalarıyla sınırlıdır. Çalışmalar solfej eğitimi, koro eğitimi, bireysel çalgı eğitimi ve gam çalışmalarıyla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Müziksel İşitme Becerisi: Müziksel duyma ve algılama olarak değerlendirilebilir. Müziksel işitmenin “Müziksel işitme, işitme duyusu ile algılanabilir müziksel bütün, öge, gereç, özellik ve ilişkileri (doğru) algılama, tanıma, anımsama (hatırlama) ayırt etme çözme ve çözümleme yeteneğidir” (Uçan,1997:19; Akt. Özdemir, 2017b).

Özel Yetenekleri Geliştirme Programı (ÖYG): Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) bünyesindeki programa verilen isimdir. Öğrenciler BİLSEM’lere katıldığı yılda ÖYG1 olarak isimlendirilirler. Sonraki yıllarda sırasıyla ÖYG2, ÖYG3, ÖYG4 olarak devam eder. Müzik yetenek alanında en az 4 yıl ÖYG programı uygulanmaktadır. ÖYG Programı sonrasında ise Proje Üretimi ve Yönetimi Programına devam edilir.

Eylem Araştırması: Glanz’a (1999) göre eylem araştırması uygulamacıların, öğretmenlerini eğitim yöneticisi ve deneticilerin işlerini daha iyi anlamalarına yardımcı olan

bir araştırma türüdür (Aksoy, 2003). Başka bir çalışmada Elliot'a (1991) göre eylem araştırması sosyal durum içindeki eylemin niteliğini geliştirmeyi amaçlayan sosyal durum çalışmasıdır (Aksoy, 2003).

1.7. Kısaltmalar

AGSL: Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi

BİLSEM: Bilim ve Sanat Merkezi

MİOY: Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma

MİBEGEP: Müziksel İşitme Becerilerini Geliştirme Programı

ÖYG: Özel Yetenekleri Geliştirme Programı

BÖLÜM 2

2. ALANYAZIN (İLGİLİ ARAŞTIRMALAR)

Bilsem öğrencilerinin müziksel işitme becerilerinin geliştirilmesine yönelik eylem araştırmasına katkı sunacak yerli ve yabancı literatür taramaları yapılmıştır. Bu kapsamda literatürde bulunan müziksel işitme becerisine yönelik araştırma ve çalışmalar incelenmiştir ve müziksel işitme becerisi başlığı altında verilmiştir.

2.1. Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM)

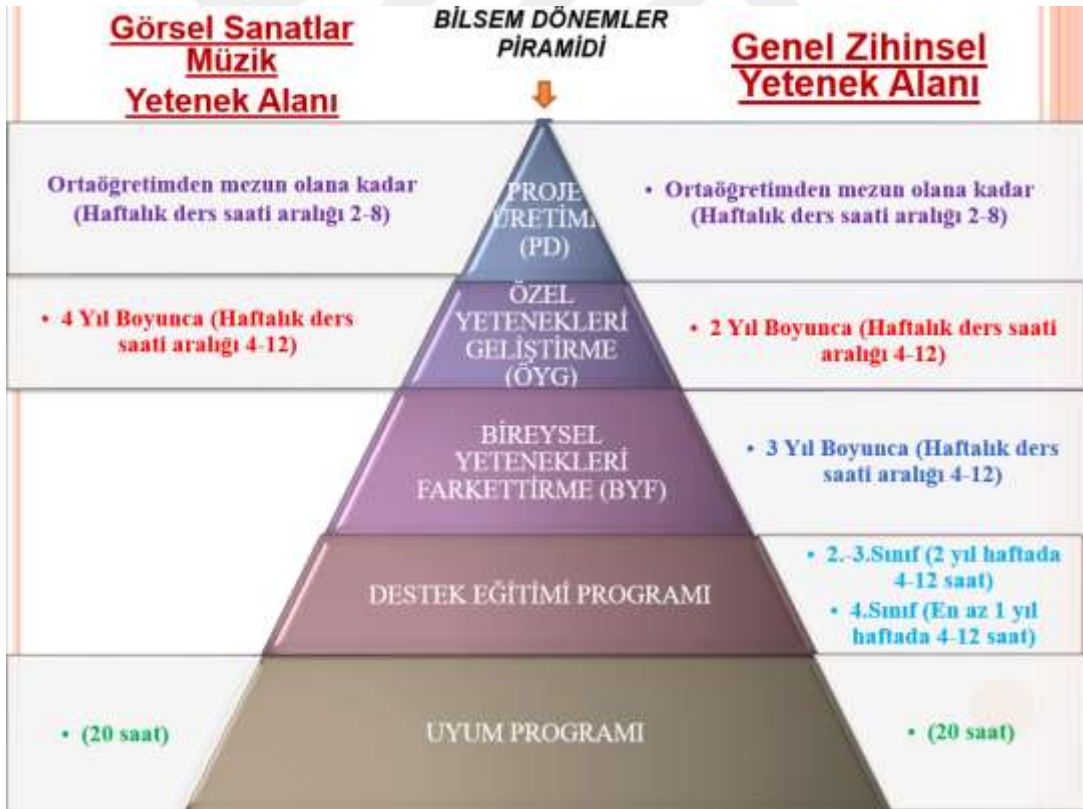
Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM), Türkiye’de Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı olarak faaliyet gösteren ve üstün yetenekli bireylerin bireysel potansiyellerini en üst düzeyde geliştirmeyi amaçlayan özel eğitim kurumlarıdır. Bu merkezlerde öğrenciler, örgün eğitim kurumlarındaki derslerine ek olarak yetenek alanlarına yönelik özel bir eğitim sürecine tabi tutulmaktadır.

Okulda	BİLSEM’de
Ders vardır.	Zenginleştirilmiş etkinlik vardır.
Sınıf vardır.	Atölye/Birim vardır.
Sınıf düzeyi vardır.	Program düzeyi vardır.
Diploma vardır.	Program tamamlama sertifikası vardır.
Örgün eğitim kurumudur.	Özel eğitim kurumudur.
Öğretmenlerle ders işlenir.	Danışmanlarla program tamamlanır.
Toplu öğretim yapılır.	Bireyselleştirilmiş öğretim planı uygulanır.
Sınıf rehber öğretmeni kavramı vardır.	Danışman öğretmen (mentör) kavramı vardır.

Şekil 1. Okul ve BİLSEM Karşılaştırması

BİLSEM sisteminde Genel Yetenek, Müzik ve Resim olmak üzere 3 alan bulunmaktadır. İlkokul 1, 2 ve 3. Sınıf öğrencileri sınıf öğretmenlerinin aday yönlendirmesi sonucunda ön tanımlama uygulamasına aday olarak katılmaktadır. Ön değerlendirme uygulaması elektronik ortamda tablet bilgisayarlarda uygulanmaktadır. Ön değerlendirmede başarılı olan adaylar bireysel değerlendirme uygulamasına girmektedir. Genel Yetenek alanında ön değerlendirmeyi başarıyla geçen adaylar RAM’larda (Rehberlik Araştırma Merkezi) RAM öğretmenleri tarafından uygulanan bireysel değerlendirme uygulamasına katılmaktadır. Resim ve Müzik yetenek alanlarında ise, BİLSEM’lerde ve BİLSEM öğretmenleri tarafından bireysel uygulamaya alınmaktadır. Bireysel değerlendirme uygulaması sonucunda başarılı bulunanlar BİLSEM’lere kayıt olma hakkı kazanmaktadır.

BİLSEM’lerde sınıf seviyesi yerine programlar bulunmaktadır. Aşağıdaki şekilde BİLSEM programlarının yer aldığı bir görsel bulunmaktadır.

Şekil 2. BİLSEM Programları Görsel

2.2. BİLSEM Müzik Yetenek Alanı

BİLSEM bünyesinde yer alan müzik yetenek alanı, özellikle müziksel işitme, ritim, melodi algısı ve müziksel yaratıcılık açısından yüksek potansiyele sahip öğrencilerin gelişimlerini desteklemeyi hedeflemektedir.

Müzik yetenek alanına öğrenci kabulü, çok aşamalı bir tanılama süreci ile gerçekleştirilmektedir. İlk olarak öğretmen gözlemleri doğrultusunda aday gösterilen öğrenciler, grup tarama uygulamasına tabi tutulmakta, ardından bireysel değerlendirme süreciyle müziksel becerileri ayrıntılı olarak ölçülmektedir. Bu süreçte, öğrencilerin ritim tekrar edebilme, işitsel ayrımları fark edebilme, melodik hafızayı kullanabilme ve müziksel ifadeyi şarkı yoluyla gerçekleştirme gibi çeşitli alanlardaki performansları değerlendirilmektedir.

Tanılama sürecini başarıyla tamamlayan öğrenciler, BİLSEM’de kademeli olarak yapılandırılmış bir eğitim programına katılırlar. Bu program; Uyum, Bireysel Yetenekleri Geliştirme ve Proje Üretimi olmak üzere üç temel aşamadan oluşur. Başlangıçta öğrencilerin merkez ortamına adaptasyonu sağlanırken, ilerleyen aşamalarda bireysel çalgı eğitimi, nota bilgisi, müziksel işitme ve okuma-yazma gibi temel beceriler kazandırılır. Son aşamada ise öğrencilerin yaratıcı yönleri desteklenerek bireysel ya da grup projeleri üretmeleri teşvik edilir.

BİLSEM müzik yetenek alanındaki eğitimler, bireysel farklılıkları temel alan esnek ve yapılandırılmış bir yaklaşımla yürütülmektedir. Mevcut bir müfredatı bulunmayan BİLSEM’lerde Müziksel İşitme, Çalgı, Koro gibi dersler zorunlu ders kapsamında bulunmamaktadır. Kurumun özelinde, fiziksel ve öğretmen durumu göz önüne alınarak dersler belirlenmektedir. Öğrencilere yalnızca müzikal bilgi ve beceri kazandırmakla kalmayıp aynı zamanda sanatla olan bağlarını güçlendiren, özgüven gelişimini destekleyen ve disiplinli çalışma alışkanlığı kazandıran bir süreç sunulmaktadır. Bu süreç, öğrencilerin yalnızca sanatsal anlamda değil, bilişsel ve duygusal yönden de gelişimlerine katkı sağlamaktadır.

Özden Ebeperi’ye (2019) göre, Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM) müzik alanında eğitim almış ve mezun olmuş bireylerin güncel eğitim ve mesleki durumlarını belirlemek ve bu süreçte aldıkları müzik eğitiminin mesleki gelişimlerine olan etkilerini analiz etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında, alanyazın taraması yapılmış ve Salihli BİLSEM Müzik Alanı’ndan mezun olan 18 bireyle nitel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler aracılığıyla, katılımcıların müzik eğitimi sürecine ilişkin kişisel algıları ve deneyimleri derinlemesine incelenmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda mezunların eğitim süreçlerine

dair ortak ve farklı bakış açıları analiz edilerek tematik kategoriler oluşturulmuştur. Bulgular, mezunların lisans eğitimlerini tamamlayarak meslek hayatına atılan, eğitimine devam eden ya da eğitimle eşzamanlı olarak çalışan bireyler olmalarına bakılmaksızın, müzik eğitiminin onlara yalnızca sanatsal değil, aynı zamanda kişisel ve profesyonel gelişimleri açısından da anlamlı katkılar sunduğunu göstermektedir.

Yuvacı'ya (2023) göre, Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM), işlevsel olarak genel yetenek ve özel yetenek alanları olmak üzere iki ana kategoriye ayrılmaktadır. Özel yetenek grubu ise kendi içinde görsel sanatlar ve müzik olmak üzere iki alt alana ayrılmaktadır. Bu araştırma, özel yetenek grubunda yer alan müzik alanı öğrencilerini odağına almıştır. BİLSEM'lerde öğrenci kabul süreci, özel olarak geliştirilen ölçme araçları ve bireysel değerlendirme görüşmeleri ile yürütülmektedir. Bu seçme sürecinin sonunda, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından üstün zekâlı ve özel yetenekli olarak tanımlanan öğrenciler, ilgili alanlarda destek eğitimi almaya hak kazanmaktadır. Ancak bu yüksek potansiyele sahip öğrencilerin bir bölümü, çeşitli bireysel ve çevresel etkenler nedeniyle müzik alanında mesleki bir yönelimi tercih etmemektedir. Bu araştırmanın temel amacı, müzik alanında eğitim gören öğrencilerin ilerideki mesleki yönelimlerini belirleyen etkenleri incelemek ve bu tercihlerin olası sonuçlarını ortaya koymaktır. Çalışma, Sivas Bilim ve Sanat Merkezi'ne devam eden özel yetenek müzik alanı öğrencileri ile sınırlı tutulmuştur.

Özer'e (2021) göre, tarihsel süreç içerisinde pek çok ülke, özel yetenekli bireylerin eğitimine stratejik düzeyde önem atfetmiş ve bu doğrultuda çeşitli eğitim politikaları geliştirmiştir. Özellikle Soğuk Savaş döneminde, üstün yetenekli bireylerin eğitimi birçok ülke açısından yalnızca pedagojik bir mesele değil, aynı zamanda bir ulusal güvenlik unsuru olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere çeşitli ülkelerde kapsamlı tanılama sistemleri ve destekleyici eğitim modelleri geliştirilmiştir. Kıta Avrupası'nda benzer adımlar atılmış olsa da bu çabalar çoğunlukla eğitimde fırsat eşitliği tartışmalarının gölgesinde kalmıştır. Son yıllarda ise üstün yetenekli bireylerin eğitimiyle ilgili yaklaşımlarda önemli bir paradigma değişimi yaşanmakta; politika yapıcılar yalnızca özel yetenekli bireyleri hedeflemektense, tüm öğrencilerin bireysel potansiyelini açığa çıkarmayı hedefleyen daha kapsayıcı stratejilere yönelmektedir. Bu çerçevede, bireyselleştirilmiş eğitim modelleri ön plana çıkmakta, özel yetenekli öğrenciler diğerlerinden ayrıştırılmaksızın, bütüncül yetenek gelişimi anlayışıyla ele alınmaktadır. Türkiye'de de 1950'li yıllardan itibaren özel yetenekli bireylerin eğitime yönelik çeşitli politikalar benimsenmiş; bu alanda atılan en

kurumsal adımlardan biri, 1995 yılında Bilim ve Sanat Merkezlerinin (BİLSEM) kurulması olmuştur. BİLSEM'ler; genel zihinsel yetenek, görsel sanatlar ve müzik alanlarında özel yetenekli olarak tanılanan öğrencilere yönelik okul dışı destek sağlayan kurumlardır. Bu çalışmada BİLSEM'lerin yapısı, sundukları eğitim programları ve mevcut işleyişleri analiz edilerek, sistemin geliştirilmesine yönelik öneriler sunulmaktadır. Özellikle Güzel Sanatlar Liseleri ile BİLSEM'ler arasındaki ilişkilerin yeniden yapılandırılmasına ihtiyaç duyulduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca, özellikle genel zihinsel yetenek alanında tanılanan öğrenciler bağlamında mevcut okul temsiliyetine ilişkin sorunlar nedeniyle tanılama süreçlerinin gözden geçirilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Bununla birlikte, yalnızca yüksek başarı gösteren öğrencilere değil, düşük performans sergileyen öğrencilere de destek sunacak modellerin BİLSEM sistemine entegre edilmesinin, Türkiye'deki okullar arası başarı farklarını azaltmaya katkı sağlayacağı ileri sürülmektedir.

Uğurlu'ya (2022) göre bireyler, fizyolojik ve psikolojik özellikleri bakımından birbirlerinden farklılık göstermekte olup bu durum, onların ilgi alanları, yetenekleri ve ihtiyaçlarının da çeşitlenmesine neden olmaktadır. Özellikle özel gereksinimli bireyler arasında yer alan özel yetenekli bireyler, akranlarına kıyasla daha farklı ve özgün eğitsel gereksinimlere sahiptir. Eğitimde fırsat eşitliği ve adalet ilkeleri çerçevesinde, her bireyin kendi potansiyeli doğrultusunda eğitim alması ve bu süreçte özel gereksinimlerinin dikkate alınarak uygun düzenlemelerin yapılması temel bir gerekliliktir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) görev yapmakta olan öğretmenlerin görüşlerinden hareketle, özel yetenekli bireylere sunulan eğitimin niteliğini artırmaya yönelik önerileri ortaya koymaktır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgubilim) yöntemi benimsenmiş ve 2022–2023 eğitim-öğretim yılında Konya ilinde yer alan Meram BİLSEM, Karatay BİLSEM ve Yüksel Bahadır Alaylı BİLSEM'de görev yapan öğretmenler çalışma grubunu oluşturmuştur. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme türlerinden biri olan tipik durum örnekleme kullanılmış, veri toplama aracı olarak ise yarı yapılandırılmış görüşme formu tercih edilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Analiz bulgularına göre; özel yetenekli öğrencilerin ihtiyaçlarının BİLSEM'lerde kısmen karşılandığı, ancak özellikle fiziksel altyapı ve materyal yetersizliklerinin dikkat çekici olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin gün içerisinde örgün eğitimin ardından BİLSEM'e devam etmelerinin yorgunluk kaynaklı verim kaybına yol açtığı vurgulanmıştır. Ayrıca, özel yetenekli bireylerle çalışacak öğretmenlerin bu alana özgü formasyonla donatılması gerektiği, hizmet içi eğitimlerin

periyodik olarak planlanması ve özel yeteneklilere yönelik daha kapsamlı istihdam politikalarının geliştirilmesinin gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.2.1. BİLSEM’ler Konusunda Yapılan Çalışmaların Değerlendirilmesi

Bu konuda yapılan araştırmaların çoğunlukla özel yetenekli öğrencilere sunulan eğitimin niteliğini, bireysel farklılıklara yönelik çalışmaları ve BİLSEM müzik alanından mezun bireylerin eğitim ve mesleki durumlarını ele aldığı görülmektedir. Tüm bu çalışmalar, BİLSEM’lerin yalnızca bireysel yetenekleri desteklemekle kalmayıp, öğrencilerin uzun vadeli akademik ve mesleki yönelimlerini etkileyen önemli kurumsal yapılar olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, sistemin çok boyutlu analiz edilmesi, uygulamalara dair bütüncül ve sürdürülebilir politikaların geliştirilmesi açısından önem arz etmektedir.

2.3. Müziksel İşitme Becerisi

Müziksel işitme becerisi, bireyin çevresindeki sesleri ve müziksel öğeleri ayırt etme, analiz etme, zihinsel olarak yeniden üretme ve anlamlandırma kapasitesini ifade eder. Bu beceri; perde (frekans), süre (ritim), yoğunluk (dinamik) ve tını gibi temel müziksel öğelerin algılanmasını ve bu öğeler arasında anlamlı bağlantılar kurulmasını sağlar. Müziksel işitme, yalnızca duyuşsal bir süreç değil; aynı zamanda bilişsel ve duyuşsal süreçlerin bütüncül bir etkileşimidir.

Müzik eğitimi bağlamında işitme becerileri, öğrencinin müziksel farkındalığını artırarak, performans ve yorumlama düzeyine doğrudan katkı sağlar. Özellikle tonal ilişkileri ayırt edebilme, armonik yapıların farkına varabilme ve işitsel belleği geliştirme gibi yetiler, müziksel işitmenin temel göstergeleri arasında yer alır. Bu nedenle müziksel işitme eğitimi, bireyin müzikal yetkinliğini geliştirmede vazgeçilmez bir öğedir.

Araştırmalar, erken yaşta sistemli olarak desteklenen müziksel işitme becerilerinin, bireyin müziksel yaratıcılık, doğaçlama ve çalgı çalma performansı gibi alanlarda da belirgin gelişmelere yol açtığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, müziksel işitme becerilerinin geliştirilmesi, hem bireysel müzikal gelişim hem de profesyonel müzik eğitimi süreçleri açısından kritik bir rol oynamaktadır.

Tunca, Kumtepe, Torun ve Uğurhan’a (2024) göre Türkiye’de çocuklar, dördüncü sınıftan itibaren konservatuvarların müzik bölümlerine ve sekizinci sınıftan sonra güzel sanatlar liselerinin müzik bölümlerine, özel yetenek sınavları ile kabul edilmektedir. Bu sınavlara hazırlık sürecinde, öğrencilerin müziksel işitsel becerilerinin doğru ve güvenilir biçimde

değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Ancak mevcut durumda, çocukların müzik algılarını ölçmeye yönelik, erken yaşlarda uygulanabilir, geçerli ve güvenilir ölçme araçlarının sayısı oldukça sınırlıdır. Bu bağlamda, çalışmanın temel amacı, tasarım temelli araştırma yaklaşımı doğrultusunda, çocukların müziksel algılarını değerlendirebilecek geçerli ve internet tabanlı bir test geliştirmektir. Tasarım temelli araştırma yöntemi, uygulamalı problemlerin çözümüne yönelik olarak geliştirilen yenilikçi ürünlerin ve süreçlerin, sistematik olarak tasarlandığı ve geliştirildiği, yinelemeli (iteratif) bir araştırma yaklaşımıdır. Bu çalışma kapsamında yürütülen süreçte, testin geliştirilmesi doğrusal bir sırayı takip etmek yerine, elde edilen bulgulara dayalı olarak sürekli iyileştirme ve yeniden yapılandırma esasına dayandırılmıştır. Gönüllülük esasına göre belirlenen bir pilot şehirde, devlet ve özel okullarda öğrenim gören birinci ila dördüncü sınıf düzeyindeki öğrenciler çalışmaya davet edilmiştir. Uygulama sürecinde, toplam 433 öğrenci geliştirilen çevrim içi teste katılmıştır. Geliştirilen testte, çocukların temel müziksel işitsel becerilerini ölçmeye yönelik olarak yedi farklı kategoriye yer verilmiştir. Bu kategoriler; tek, çift ve çoklu tonlarda perde ayırt etme, tempo, uzunluk, melodi ve ritim alanlarını kapsamaktadır. Test maddelerinin geçerlik ve güvenilirlik analizleri, psikometrik test geliştirme ilkelerine uygun biçimde gerçekleştirilmiş; analiz sürecinde iki ayrı sıralı örneklem grubu kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, internet tabanlı testin, çocukların müziksel algı düzeylerinin değerlendirilmesinde etkili bir araç olabileceğini göstermektedir.

Kırca ve Soykunt'un (2024) araştırması Kodaly yaklaşımı esas alınarak geliştirilen başlangıç düzeyindeki piyano eğitimi etkinliklerinin değerlendirilmesine yönelik olup, nitel araştırma yöntemlerinden *durum çalışması* desenine dayanmaktadır. Çalışma grubu, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde görev yapan ve *ölçüt örnekleme* yöntemiyle seçilen 21 piyano eğitmeninden oluşmaktadır. Veri toplama sürecinde, eğitmenlerin başlangıç seviyesinde kullandıkları piyano metotlarını belirlemek ve Kodaly temelli etkinlikleri değerlendirmelerini sağlamak amacıyla iki ayrı *yapılandırılmış görüşme formu* kullanılmıştır. Elde edilen veriler, *betimsel analiz* ve *içerik analizi* teknikleri ile sistematik biçimde çözümlenmiştir. Araştırma bulguları, piyano eğitmenlerinin Kodaly yaklaşımı temelli etkinlikleri pedagojik açıdan uygulanabilir bulduklarını ortaya koymuştur. Eğitmenlerin büyük çoğunluğu, söz konusu etkinliklerin öğrencilerin yalnızca piyano çalma becerilerini değil; aynı zamanda müziksel işitme, okuma ve ritmik algı gibi temel müziksel becerilerini de destekleyici nitelikte olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, kültürel öğelerle zenginleştirilmiş materyallerin öğrencilerin motivasyonunu artırdığı ve öğrenme sürecine ilişkin kalıcılığı olumlu yönde etkilediği

vurgulanmıştır. Bu doğrultuda, Kodaly yaklaşımına dayalı etkinliklerin başlangıç seviyesindeki piyano eğitimi süreçlerinde çok boyutlu bir gelişimi desteklediği ve öğretim programlarında bu tür materyallere yer verilmesinin yararlı olacağı sonucuna varılmıştır. Araştırma bulguları, öğrenci ve velilerin BİLSEM’i tercih etme nedenleri arasında öğrencilerin müziksel yeteneklerinin erken fark edilmesinin ve bu yeteneklerin geliştirilmesine yönelik bir çabanın öne çıktığını göstermektedir. Bu durum, özellikle müziksel işitme becerisi gibi bilişsel ve duyuşsal temelli bir yeteneğin erken yaşta gözlemlenip desteklenmesi açısından önemlidir.

Böke (2019) tarafından yapılan çalışmada ise, BİLSEM’e başlamadan önce öğrencilerin müzik yeteneklerinin fark edildiği ve müzik ile çalgı eğitimi gibi alan dışı etkinliklerin bu tercihte etkili olduğu ortaya konmuştur. Bu, öğrencilerin müziksel işitme becerilerinin erken yaşta gözlemlenerek eğitsel yönlendirme yapılabildiğini göstermektedir.

Demir ve Laçın (2023) ile Epçaçan ve Oral (2019) çalışmalarında da belirtildiği gibi, BİLSEM’deki eğitimin temel amaçlarından biri, öğrencilerin sahip oldukları yetenekleri bu bağlamda müziksel işitme ve ayırt etme gibi becerileri en üst düzeyde kullanmalarını sağlamaktır. Bu bulgular, müziksel işitme becerisinin yalnızca çalgı performansı değil, aynı zamanda bireysel yeteneğin fark edilmesi ve yönlendirilmesi açısından da merkezi bir rol oynadığını göstermektedir.

Gençel (2013) araştırmasında müzik öğretmenliği adayı öğrencilerin, müziksel işitme, okuma ve yazma başarılarıyla, müzik bölümüne nasıl yerleştikleri (asıl/yedek), bireysel performans alanları (ses eğitimi, piyano, bireysel çalgı), mezun olduğu orta öğretim okul türleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı planlamıştır. Tarama yöntemi olarak ilişkişel model tercih edilmiştir. Mevcut araştırmadaki çalışma grubunu Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği bölümünden 2011 ile 2012 senelerinde mezun olan 43 müzik öğretmeni adayı oluşturmuştur. Araştırma neticesinde, öğretmen adaylarının mezun oldukları okul türüyle eğitimini aldıkları müziksel işitme ve okuma yazma dersi arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı, müzik öğretmenliği programına yerleşme (asıl/yedek) durumlarıyla bireysel performans alanlarındaki (piyano, eğitimi, bireysel çalgı) ders başarıları arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Özdiş ve Şentürk (2019) mesleki anlamda eğitim veren (müzik eğitimi) güzel sanatlar liselerinin temel ve en büyük öneme sahip dersi müziksel işitme, okuma ve yazma dersidir. Okulun ders müfredatlarındaki tüm sınıf seviyelerinde, zorunlu ders kapsamında bulunan

müziksel işitme, okuma ve yazma dersi, müziksel alan içerisinde yer alan tüm derslere rehberlik edecek bir yapıya sahiptir. Aynı zamanda güzel sanatlar lisesinde okutulan haftalık ders saati bakımından da en fazla eğitim verilen alandır. Müziksel işitme, okuma ve yazma dersinin isminden de anlaşılacağı gibi işitmeye yönelik olarak, işitilen sesleri müziksel anlamda algılayarak yorumlamayı, gördüğü nota ve terimleri okuyarak anlamlandırmayı, beste yapmayı veya duyduğu ezgileri yazıya dökmeyi (dikte etmek), müzikal anlamda tasarlamayı (düşünmek) ve müziksel terimleri içeren bir ders olarak karşımıza çıkmaktadır.

Soycan ve Babacan'a (2019) göre, ölçme ve değerlendirme, uygulanan eğitim programlarının özelliklerini ortaya koymada büyük bir önem arz etmektedir. Eğitimin tüm alanlarındaki gibi müzik alanında da ölçme ve değerlendirme büyük önem taşımaktadır. Müziksel işitme, okuma ve yazma dersinin içerisindeki konu ve kazanımlar öncelikle işitme yeteneğinin geliştirilmesi, müzikal gelecek oluşturmaya yönelik temel müzik becerilerinin geliştirilmesi, yazma (besteleme, dikte) yeteneğinin geliştirilmesi, okumanın geliştirilmesi, ritim yeteneğinin geliştirilmesi gibi alanlara yöneliktir. Eğitimde ölçmenin ne kadar önemli olduğu düşünüldüğünde, müzik eğitimdeki en kapsamlı ve önemli ders olarak kabul edilen müziksel işitme, okuma ve yazma dersine yönelik ölçme araçlarının geliştirilmesinin de önemi büyüktür. Mevcut çalışma müziksel işitme, okuma ve yazma dersine özel olarak geliştirilen ölçme araçlarının incelenmesi sebebiyle yapılmıştır. Çalışmada tarama yöntemine başvurulmuştur. Evrakların araştırılması yöntemiyle ulaşılan veriler, içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmada gerekli olabilecek kaynakları belirlemek ve kaynaklara ulaşabilmek amacıyla alanyazın taraması yapılarak yurtiçi kaynaklardan elde edilen müziksel işitme, okuma ve yazma alanına ait geliştirilen ölçme araçları tablolastırılarak analiz edilmiştir.

Soycan (2021) müzik eğitimi içerisinde bulunan her alan belirli bir müziksel yetenek alanını geliştirir. Burada ele alınacak konu müziksel işitme, okuma ve yazma dersinin müzik eğitimi içerisindeki tüm alanlara temel oluşturması sebebiyle, tüm yetenek alanlarının kazanımlarına yönelik hazırlayıcı bir ders olmasıdır. Erken yaşta müzik eğitiminden başlayarak bireylerin yaşlanma dönemlerine kadar ilerleyen süreçte bazı müziksel davranış ve beceriler kazandırmayı hedeflerken, bu hedeflerin kazanılması için müziksel işitme, okuma ve yazma dersinin kapsamındaki eğitimler gerekmektedir (Say, 2005: 536). Bu eğitimlerin; müziksel işitme, ritim, müzikal bellek, müzikal okuma, müzikal yazma (dikte, beste), gibi müziksel becerilerini geliştirmeye yönelik olduğu belirtilmiştir.

Sağır, Gürpınar ve Zahal (2013) yaş sınırı gözetmeksizin müzik öğretmenliği bölümleri ve müzik eğitimi veren diğer tüm kurumlarda müziksel işitme, okuma ve yazma dersi bulunmakla birlikte, müzik eğitimi içindeki temel alan olması açısından son derece önemli bir derstir. Müziksel eğitim alanı içerisinde yer alan diğer tüm alanlardaki temel bilgi ve becerileri de kapsar. Müziksel işitme, okuma ve yazma ders başarılarıyla alanın diğer derslerinin arasındaki ilişki, diğer alan derslerinin eğitim programlarında da güncel bir bakış açısı oluşturacağı düşünülmektedir. Mevcut araştırmada müziksel işitme, okuma ve yazma dersi ile diğer müzik alanı derslerinin ilişkileri araştırılmış ve araştırmanın neticesinde müziksel işitme, okuma ve yazma dersi ile müziğin diğer alanlarındaki dersler arasında genel anlamda, pozitif yönde, anlamlı ilişki görülmüştür.

Bağcı (2015) müzikal anlamdaki işitmeye yönelik uygulanan derslerden müziksel işitme, okuma yazma dersi, müzik eğitimi içerisinde yer alan tüm derslere model olan, genel bir uygulama alanı olarak öne çıkmaktadır. Bu dersler genel olarak eğitmen merkezlidir ve öğrencinin müziksel anlamdaki; aralık, akor, ritim, müziksel teori, ölçek ve melodileri anlamalarına yardımcı olur. Ancak günümüzde müzik eğitimi disiplini öğrencilerin yaratıcı özellikler geliştirmelerine ve sergilemelerine yardımcı olacak ek etkinlikler ve yaratıcı ortamlar bir gerekliliktir.

Young (2016) küçük çocukların müzikle meşgul olduğu yerler büyük bir çeşitlilik göstermektedir. Müzik eğitimi öncelikle okullarda müzik öğrenimi ve öğretimi ile yürütülmektedir ancak okul öncesi çocukların erken yaşta müzik eğitimleri çeşitli yerlerde ve durumlarda gerçekleşmektedir. Bu araştırma evden, piyano dersine, okul öncesi çocuk merkezine ve New York metrosuna kadar uzanan farklı alanlarda gerçekleştirilmiştir. Ev, bebeklerin ve çok küçük çocukların çoğunluğunun zamanlarının çoğunu bakıcılarına yakın bir yerde geçirdikleri yer olabilir ve bu sebeple evde müzik ve ebeveynlik uygulamalarıyla entegrasyonu önemli bir araştırma konusu haline gelmiştir.

2.3.1 Müziksel İşitme Becerisi Alanında Yapılan Çalışmaların Değerlendirilmesi

Müziksel işitme becerisi alanında gerçekleştirilen araştırmaların yetenek farkındalığı, yetenek geliştirme, eğitsel yönlendirme, sanal ve akustik çalgı eşlikli şarkı öğretimi uygulamaları, işitme algısı, müziksel işitmeye yönelik ölçme aracı geliştirme, müziksel işitme hazırbulunuşluğu, müziksel işitmenin diğer müzikal beceriler için temel oluşturması gibi farklı yönleri ve ilişkisi bulunduğu görülmektedir.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu kısımda araştırma modeliyle çalışma grubu, veri toplanması ile veri çözümlenmesi hakkında açıklamalar bulunmaktadır. 8-10 yaş grubunda bulunan Muğla-Menteşe BİLSEM öğrencilerinin 4 aylık bir uygulama sürecindeki müziksel işitme becerilerini geliştirme amaçlanmıştır. 4 aylık uygulama süreci boyunca 3 kez müziksel işitme testi araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, bir alanda bulunan öğrenci grubunun herhangi bir konudaki becerisini geliştirmeye yönelik bir çalışmayı içerdiğinden, eylem araştırması yöntemi kullanılarak desenlenmiştir. Araştırma kapsamında 8-10 yaş grubu BİLSEM öğrencilerinin müziksel işitme becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Johnson'a (2014) göre eylem (aksiyon) araştırmasını, okul problemi veya okul durumunu çalışma süreci olarak tarif etmektedir. Bu araştırmaların (eylem araştırması) temel amacı, eğitim-öğretim süreci içerisindeki uygulamaları geliştirerek, işlevsel anlamda daha iyi bir duruma getirmektir. Eylem (aksiyon) araştırmaları öğretim süreçlerindeki uygulamaların ve öğretim durumlarının mevcut süreç öncesinden planlanan, düzenli bir gözleme sürecidir. Eylem araştırması eğitim alanında yer alan araştırmalar ile öğretim uygulamalarının arasında oluşan boşluğu doldurmak için uygulanabilir (Yakar, 2017).

Mills'e (2003) göre, eylem araştırması çeşitli alanlarda oluşan sorunları bulmak ve çözebilmek amacıyla uygulanan araştırma modeline denir. Bu model öğretimin yapıldığı ortamda eğitimci, öğrenci, yönetici, araştırmacı gibi eğitim paydaşlarının olduğu alanlarda öğretilerin ne şekilde uygulandığı ve öğretilmesi planlanan konuların yöntem olarak nasıl daha etkili kullanılabileceğini gibi konularda mevcut olan durumları tespit etmek için uygulanmaktadır. Uzuner'e (2005) göre, belirli kategorilere göre eylem araştırmaları, eleştirel olarak yansıtma yapması ve sorgulayarak yaşam standardını yükseltmek amacıyla, sürecin öncesinde planlanarak, düzenlenerek ve birlikte (iş birliği) yapılan üst seviye bir inceleme ve araştırma sürecidir.

Ekiz'e (2003) göre "Eylem araştırması, planlama, uygulama, gözlem, yansıtma aşamalarını içeren döngüsel bir süreçtir." Johnson (2014) eylem araştırmasını beş maddede tanımlamaktadır. Eylem araştırmasının birinci maddesi soru sormaktır. İkinci maddesi verilerin

nasıl toplanacağı ve sonrasında bu verilerin ne sıklıkla toplanması gerektiği hakkında karar vermektir. Üçüncü maddesi verileri toplayarak analiz etmektir. Dördüncü madde sonuçların nasıl kullanılacağı ve uygulanacağı konusunda bir planlama yapmaktır. Beşinci maddesi ise sonuçların paylaşılması ve planlama yapılmasıdır. Glesne'ye (2012) göre eylem araştırmaları, gözlem, yansıtma ve eylemden oluşan bir araştırmadır. Yansıtma kısmında konuyu araştıran araştırmacı, mevcut verileri yorumlar ve eğer başka araştırmacılar da var ise farklı görüşlerini paylaşırlar. Planlanan eylemlere yönelik tartışma süreci olur ve bir sonraki eylem aşamasını planlama, uygulama ve değerlendirmeyi kapsamaktadır.

Yıldırım ve Şimşek'e (2013) göre eylem araştırmalarının yöntem olarak öğretimde ilk defa kullanılmasını öneren Dewey'dir. 1930'lu senelerde bu önermede bulunmuştur. Araştırmayı uygulayıcının kendisi veya farklı bir araştırmacının uygulaması şeklinde yapılır. Araştırmacı katılımcı gözlemci olarak araştırma sürecinin içindeki farklı uygulayıcılarla koordinasyon halinde olur ve gerektiği zamanlarda kendi uzmanlığıyla ilgili katkılarda bulunur. Diğer uygulayıcılar araştırma süreci içerisinde kendi uygulamalarını, diğer uygulayıcılar da kendilerinin uygulamalarını süreç içinde araştırmacıyla paylaşır ve böylece araştırma sürecine de katkı sunarlar. Araştırmacı ve uygulayıcı bu şekilde sürekli ve yoğun bir etkileşim içinde bulunur.

Eylem araştırması; araştırmacı rolü üstlenen eğitimciler tarafından kullanılan, eğitimin farklı alanlarında, planlı ve bilgileri bilimsel yolla elde ederek, elde ettiği bilgiler ışığındaki uygulamaları ilerletme hedefiyle kullanılan bir yöntemdir. Eğitim özelinde eylem araştırmalarının asıl hedefi, eğitimin küresel boyuttaki yeniliklerini, buluşlarını, ortaya çıkan problem veya gerçeklikleri anlayarak değiştirmeye ve geliştirmeye çalışmasıdır (Kuzu, 2009).

Yapılan eylem araştırması ile 8-10 yaş grubu BİLSEM öğrencilerinin müziksel işitme becerilerinin geliştirilmesi sağlanmıştır. Uygulama sürecinde, müziksel işitme becerilerini geliştirme programı kapsamında "Solfej Okuma Eğitimi", "Koro Etkinlikleri ve Çalışmaları", "Enstrüman Eğitimi", "Gam Çalışmaları" yürütülmüştür. Böylelikle, yapılacak olan araştırmacı manipülasyonları ile bir "geliştirme çalışması" gerçekleştirilmiştir.

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Muğla-Menteşede bulunan Bilim ve Sanat Eğitimi Merkezi (BİLSEM) Özel Yetenekleri Geliştirme Programına (ÖYG) dahil olan 8-10 yaş grubu 10 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcılar, ölçüt örnekleme yöntemiyle, BİLSEM müzik yetenek

alanı ÖYG-1 öğrencileri içerisinde müzik eğitime yönelik geçmişi bulunmayanlar arasından seçilmiştir. Çalışma grubuna ilişkin detaylı bilgiler Tablo 1’de verilmektedir.

Tablo 1. Çalışma grubuna ilişkin bilgiler

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	İlgi Alanları	Müziksel İşitmeye Yönelik Haftalık Çalışma Süresi	Müzik Eğitimi Geçmişi	Çaldığı Enstrüman
Ö1	8	K	Müzik dinlemek	10 Saat	Yok	Piyano
Ö2	9	E	Bilgisayar oyunları oyynamak	11 Saat	Yok	Piyano
Ö3	8	K	Dans etmek	12 Saat	Yok	Piyano
Ö4	8	K	Şarkı söylemek	11 Saat	Yok	Piyano
Ö5	8	E	Bilgisayar oyunları oyynamak	12 Saat	Yok	Piyano
Ö6	8	K	Dans etmek, şarkı söylemek	10 Saat	Yok	Piyano
Ö7	9	E	Futbol oynamak	11 Saat	Yok	Piyano
Ö8	9	E	Deney yapmak	10 Saat	Yok	Piyano
Ö9	8	K	Müzik dinlemek, şarkı söylemek	11 Saat	Yok	Piyano
Ö10	8	E	Deney yapmak, şarkı söylemek	10 Saat	Yok	Piyano

Araştırmanın katılımcıları 8-10 yaş grubunda bulunmaktadır ve müzik, spor, bilgisayar oyunları vb. çeşitli ilgi alanlarına sahip oldukları görülmektedir. Katılımcıların müziksel işitme becerilerini geliştirmeye yönelik çalışma süreleri 10-12 saat arasındadır. Öğrencilerin müzikle ilgili geçmişleri incelendiğinde, enstrüman çalma deneyimlerinin olmadığı görülmektedir. Araştırmanın çalışma grubunda toplam 10 katılımcı bulunmaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak Tekin Gürgeç (2008) tarafından hazırlanmış olan “Müziksel İşitme Testi” kullanılmıştır. Tekin Gürgeç (2008) testin güvenilirlik katsayısını .78 olarak bulduğunu ifade etmektedir. Bu sonuç, ilköğretim öğrencilerinin müziksel işitme becerilerini ölçmek için geliştirilen 25 maddelik müziksel işitme testinin geçerli ve güvenilir bir test olduğunu göstermektedir. Araştırmada güvenilirliğin belirlenmesi için Kuder Richardson 20 (KR-20) formülü kullanılmıştır. Yöntem, ölçekteki tüm maddelerin aynı değişkeni ölçtüğü varsayımına dayanır. Bu formül, doğru cevaplandırılan maddelere 1 puan, yanlış cevaplandırılan ya da boş bırakılan maddelere 0 puan verilerek uygulanmaktadır. Çoktan seçmeli sorularda her seçeneğe ayrı puan verilmesinin nedeni yanlış işaretlemelerin en çok

hangi şıkta meydana geldiğini görmek ve çeldirici şıkları tekrar gözden geçirmektir. Müziksel İşitme Testi araştırma kapsamında 3 defa uygulanmış ve gerçekleştirilen eylem araştırması uygulamaları süresince katılımcıların müziksel işitme becerilerinin gelişimi takip edilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması ve Araştırma-Uygulama Süreci

Araştırmanın amaçları doğrultusunda veriler 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Muğla-Menteşe’de bulunan BİLSEM ’de öğrenim gören 8-10 yaş grubu öğrencilerin müziksel işitme becerilerini geliştirmeye yönelik uygulamalar gerçekleştirilecektir. Bu çalışmalar kapsamında, bu gelişimin takip edilmesi amacıyla Tekin Gürgen (2008) tarafından geliştirilmiş olan “Müziksel İşitme Testi” 4 aylık süreç boyunca 3 defa (uygulama öncesine 1, uygulama sürecinde 1 ve uygulama sonrasında 1) uygulanmıştır. Veri toplama aracının tüm uygulamaları sonucunda her katılımcının test puanları Microsoft Excel programı kullanılarak işlenmiş ve her katılımcının kendi içindeki gelişimi izlenmiştir. Bu süreçte özel yetenekli BİLSEM öğrencilerinin müziksel işitme becerilerinin geliştirilmesi amacıyla bir manipülasyon olarak “Müziksel İşitme Becerilerini Geliştirme Programı” uygulanmıştır. “Müziksel İşitme Becerilerini Geliştirme Programı’na (MİBEGEP) ilişkin ayrıntılı bilgiler Tablo 2’de bulunmaktadır.

Müziksel işitme becerilerini geliştirme programının genel çerçevesi (MİBEGEP) aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. Müziksel işitme becerilerini geliştirme programının genel çerçevesi (MİBEGEP)

Eğitim/Çalışma	İçerik
Solfej Okuma Eğitimi	Muammer Sun 1 Solfej Eğitimi kitabından solfej eserleri çalışılmıştır.
Koro Etkinlikleri ve Çalışmaları	Yaş grubuna uygun koro eserleri çalıştırılmış ve etkinliklerde sahne almışlardır.
Enstrüman Eğitimi	ÖYG1 programı kapsamındaki piyano çalgı eğitimlerini almışlardır.
Gam Çalışmaları	Çalgı ve şan yöntemleriyle gam çalışmaları uygulanmıştır.

Araştırmanın tüm katılımcılarıyla Müziksel işitme dersinde Muammer Sun 1 kitabındaki 1. Solfejdten başlayarak sırasıyla 63. Solfeje kadar çalışılmıştır. Alıştırmalar basit düzeyden başlayıp zorluk derecesi artarak devam ettirilmiştir. Solfej alıştırmaları dışında düzenli olarak ses tekrarları, ritim tekrarları ve ezgi tekrarları çalıştırılmıştır. Ses aralıkları ile ilgili alıştırmalar yapılarak müziksel işitmenin geliştirilmesi planlanmıştır. Koro çalışmalarında

birlikte şarkı söyleme etkinliği olduğundan farklı ses gruplarını dinleme, kendi ses grubundaki arkadaşlarını dinleme vb. kazanımlar sağlaması beklenmektedir. Çalgı programında öğrencilerin nota okuma, okuduğu notaları çalgı üzerinde uygulayarak seslendirme çalışmaları yapıldığından, doğru sesleri ve ritimleri bulmaya gayret etmeleri müziksel işitmeyi geliştirmesi beklenmiştir. Çalgı üzerinde ve şan yöntemleriyle nota okumak, seslendirme yaparken ses kontrolünü öğrenmek müziksel işitmeyi geliştirmesi beklenen başka bir alandır.

Solfej Okuma Eğitimi: Muammer Sun Solfej 1 kitabı dönem boyunca her hafta 2 ders saatinde sınıfta okunmuştur. Öğrenciler ödevlendirilerek sınıf ortamında seslendirilmiştir.

Koro Etkinlikleri ve Çalışmaları: Her hafta 1 günde 2 saat olarak seslendirme teknikleri ve koro eserleri çalışılmıştır. Çeşitli koro konserlerinde performanslar sergilenmiştir.

Enstrüman Eğitimi: Haftada 1 gün 2 ders saati piyano dersi uygulanmıştır. Enstrüman metotları öğrencinin bireysel hazır bulunuşluğuna göre farklılıklar göstermiştir.

Gam Çalışmaları: Haftada 1 gün 2 ders saatinde Müziksel İşitme, Okuma Yazma dersi kapsamında gam çalışmaları yapılmıştır.

Tablo 3. Eylem araştırmasına yönelik uygulama süreci

	MART-2025	NİSAN-2025	MAYIS-2025	HAZİRAN-2025
	1-2-3-4-5-6-7-8. Solfejler ve Gam Çalışmaları (3 Mart 2025 ve 6 Mart 2025)	28-29-30-31-32. Solfejler ve Gam Çalışmaları (7 Nisan 2025 ve 10 Nisan 2025)	46-47-48. Solfejler ve Gam Çalışmaları (5 Mayıs 2025 ve 8 Mayıs 2025)	Bulgaristan'da Uluslararası Koro çalıştayında yer alındı. Solfejler ve Gam Çalışmaları (2 Haziran 2025 ve 5 Haziran 2025)
AYIN 1. HAFTASI	Ses Egzersizleri Koro Çalışmaları (8 Mart 2025)	Sevgi Her Şeydir, Un Poquito Cantas eserleri solfej ve söz çalışmaları yapılmıştır. Koro Çalışmaları (12 Nisan 2025)	Öğrenilen tüm eserler piyano ve çalgı eşlikli çalışıldı. Koro Çalışmaları (10 Mayıs 2025)	Bulgaristan Balçık Uluslararası Koro Festivalinde 4,6 ve 7 Haziran tarihlerinde Sahne Alındı. Koro Çalışmaları (7 Haziran 2025)
	1-2-3-4. Enstrüman Çalışmaları (8 Mart 2025)	17-18-19-20. Enstrüman Çalışmaları (12 Nisan 2025)	Dalgaların Şarkısı, Yarım Elma, Haydi Oyuna. Enstrüman Çalışmaları (10 Mayıs 2025)	Bulgaristan'da Uluslararası Koro çalıştayında yer alındı. Enstrüman Çalışmaları (7 Haziran 2025)

	MART-2025	NİSAN-2025	MAYIS-2025	HAZİRAN-2025
AYIN 2. HAFTASI	9-10-11-12-13-14-15. Solfejler ve Gam Çalışmaları (10 Mart 2025 ve 13 Mart 2025)	33-34-35-36. Solfejler ve Gam Çalışmaları (14 Nisan 2025 ve 17 Nisan 2025)	49-50-51-52. Solfejler ve Gam Çalışmaları (12 Mayıs 2025 ve 15 Mayıs 2025)	60-61-62. Solfejler ve Gam Çalışmaları (9 Haziran 2025 ve 12 Haziran 2025)
	İlimon Ektim, Sesere Eye Eserleri Nota ve Söz Çalışmaları Koro Çalışmaları (15 Mart 2025)	Vois Sur Ton Chemin eseri solfej ve söz çalışmaları yapılmıştır. Koro Çalışmaları (19 Nisan 2025)	Öğrenilen tüm eserler piyano ve çalgı eşlikleriyle çalışıldı. Koro Çalışmaları (17 Mayıs 2025)	Öğrenilen tüm eserler piyano ve çalgı eşlikleriyle çalışıldı. Koro Çalışmaları (14 Haziran 2025)
	5-6-7-8. Enstrüman Çalışmaları (15 Mart 2025)	Küçük Balerin, Misafir, Şikayet. Enstrüman Çalışmaları (19 Nisan 2025)	Lokomotif, Deşifre Çalışmaları(1-2-3-4-5) Enstrüman Çalışmaları (17 Mayıs 2025)	İlkbahar, Diyalog, Haydi Oyuna. Enstrüman Çalışmaları (14 Haziran 2025)
AYIN 3. HAFTASI	16-17-18-19-20-21. Solfejler ve Gam Çalışmaları (17 Mart 2025 ve 20 Mart 2025)	37-38-39-40-41. Solfejler ve Gam Çalışmaları (21 Nisan 2025 ve 24 Nisan 2025)	53-54-55-56. Solfejler ve Gam Çalışmaları (22 Mayıs 2025)	
	İlimon Ektim, Sesere Eye Eserlerine Neve eseri eklenmiştir. Neve solfej ve Söz çalışmaları. Koro Çalışmaları (22 Mart 2025)	Öğrenilen tüm eserler piyano ve çalgı eşlikli çalışıldı. Koro Çalışmaları (26 Nisan 2025)	Öğrenilen tüm eserler piyano ve çalgı eşlikleriyle çalışıldı. Koro Çalışmaları (24 Mayıs 2025)	
	9-10-11-12. Enstrüman Çalışmaları (22 Mart 2025)	Dönme Dolap, Gezinti, Sohbet. Enstrüman Çalışmaları (26 Nisan 2025)	Uzaklar, Göçmen Kuşlar. Enstrüman Çalışmaları (24 Mayıs 2025)	
AYIN 4. HAFTASI	22-23-24-25-26-27. Solfejler ve Gam Çalışmaları (24 Mart 2025 ve 27 Mart 2025)	42-43-44-45. Solfejler ve Gam Çalışmaları (28 Nisan 2025)	57-58-59. Solfejler ve Gam Çalışmaları (26 Mayıs 2025 ve 29 Mayıs 2025)	
	Do Re Mi, Köyüm Eserleri Solfej ve Sözleri çalıştırılmıştır. Koro Çalışmaları (29 Mart 2025)	Öğrenilen tüm eserler çalışıldı. Ek olarak Dudu Bamba eserinin solfej ve sözleri eklendi. Koro Çalışmaları (2 Mayıs 2025)	Öğrenilen tüm eserler piyano ve çalgı eşlikleriyle çalışıldı. Koro Çalışmaları (31 Mayıs 2025)	
	13-14-15-16. Enstrüman Çalışmaları (29 Mart 2025)	Güz Şarkısı, Eskiye Dönüş. Enstrüman Çalışmaları (2 Mayıs 2025)	Elele, Etüd, Eksiklik. Enstrüman Çalışmaları (31 Mayıs 2025)	

*Solfejler: Muammer Sun – Solfej 1 kitabından haftalık olarak çalıştırılan solfej parçalarının listesi

*Enstrüman Çalışmaları (Piyano): Selmin Tufan - Enver Tufan Piyano Metodu 1 kitabından çalıştırılan eserler listesi

*Koro Çalışmaları: İlimon Ektim, Sesere Eye, Do re mi, Köyüm, Neve, Dudu Bamba, Vois Sur Ton Chemin, Sevgi Her Şeydir, Un Poquito Cantas eserleri çalışılıp, 13 Nisanda Kurum Konserinde, 7 ve 10 Mayıs'ta Muğla Uluslararası Korolar Şenliğinde, 25 Nisanda İzmir Uluslararası Korolar Şenliğinde, 4-7 Haziran 2025 tarihleri arasında Uluslararası Bulgaristan-Balçık Korolar festivalinde koro eserleri seslendirmişlerdir.

Şekil 3. Eylem araştırması döngüsü (Yakar, 2017)

Özetle araştırma döngüsü; “Eylemleri Planlama”, “Eylem Planını Uygulama”, “Eylem Planını Değerlendirme”, “Eylem Planını Gözden Geçirme”, “Eylemleri Yeniden Planlama”, “Eylemleri Yeniden Uygulama” ve “Eylemleri Yeniden Değerlendirme” süreçlerini içermektedir. Araştırma döngüsü yukarıdaki şekilde özetlenmektedir (Yakar, 2017). Araştırmanın eylem planını oluşturan içerik Solfej Okuma Eğitimi, Koro Etkinlikleri ve Çalışmaları, Enstrüman Eğitimi, Gam Çalışmaları ile gerçekleştirilmiştir.

3.5. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Bu çalışma, Muğla Bilim ve Sanat Merkezleri’ne (BİLSEM) devam eden müzik alanında üstün yetenekli öğrencilerin müziksel işitme becerilerini geliştirmeyi amaçlayan bir eylem araştırmasıdır. Araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla uzman görüşleri alınmış ve müzik eğitimi alanından 2, eğitim programları ve öğretim alanından 1 akademisyenden çeşitli yönlendirmeler sağlanmıştır.

Müziksel İşitme Becerisi Testi, uygulama sürecinde 4 aylık sürede (2025 Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) 3 kez (aynı test) uygulanmıştır. Tüm test uygulamaları aynı ortamda (BİLSEM müzik sınıfı) gerçekleştirilmiş, kullanılan ses sistemi sabit tutulmuştur. Öğrencilere standart yönergeler verilmiş ve dikkat dağıtıcı unsurlar kontrol edilmiştir. Araştırmacının hem uygulayıcı hem değerlendirici olması nedeniyle yansızlığı sağlamak adına öğrenci kimlikleri kodlanarak gizlilik sağlanmış, veli izinleri alınmış ve etik kurul onayı temin edilmiştir. Araştırmada kullanılan testin teorik yapılarla tutarlılığı, uzman görüşleriyle desteklenmesi, kontrollü uygulama süreci ve bağımsız ölçütlerle örtüşmesi; araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini desteklemektedir. Bu yönüyle çalışmada, müziksel işitme becerilerini geliştirmeye yönelik yapılan uygulamaların değerlendirilmesinde bilimsel ve güvenilir bir yol izlenmiştir.

3.6. Araştırmacı Rolü

BİLSEM öğrencilerinin yetenek sınavını başarıyla geçmeleri ile BİLSEM müzik alanında eğitimlerine başlamaktadırlar. Her BİLSEM kendi programını uygulayabilmektedir. Mevcut araştırmanın yapıldığı Muğla BİLSEM (Bilim ve Sanat Merkezi) de Müziksel İşitme, Çalgı Eğitimi, Koro Eğitimi alanlarında dersler verilmektedir. Araştırmanın uygulama sürecinde öncelikle öğrencilerin müziksel seviyelerine yönelik gözlemler yapılmıştır. Ders planları düzenlenirken basitten karmaşığa, genelden özele olacak şekilde konular seçilmiştir. Müziksel işitme derslerinde (tek, çift, üç) ses tekrarları, nota okuma çalışmaları ile başlanarak, solfej ve dikteye yönelik çalışmalar yapılmıştır. Çalgı derslerinde çalgı tanıtımı, çalgı tutuşu, çalgıdan ses elde etme süreçleri sonucunda çalgı eğitimine başlanmıştır. Koro dersinde, müziksel işitme dersinde uygulanan nota okuma ve ses egzersizleri ile toplu seslendirmeler yapılmıştır. Eğitim süreci devam ederken 3 ayrı dönemde Tekin Gürgen (2008) tarafından hazırlanmış olan “Müziksel İşitme Testi”, araştırmacı/uygulayıcı tarafından uygulanmıştır.

3.7. Verilerin Çözümlemesi (Verilerin Analizi)

Araştırmanın amaçları doğrultusunda Müziksel İşitme Testi aracılığıyla toplanan veriler Microsoft Excel belgesi içerisinde kayıt altına alınmış ve her katılımcının müziksel işitme becerisi puanlarının gelişimi izlenmiştir. Testte 25 madde bulunmaktadır. Uygulamada doğru yanıtlanan sorulara 1 puan, yanlış yanıtlanan sorulara puan verilmemiştir. Bu durumda araştırmada yer alan öğrencilerin doğru sayıları testten aldıkları toplam puanı göstermektedir. Uygulamalar boyunca 3 defa aynı test maddeleri ile ölçülen müziksel işitme becerilerinin gelişimi oluşturulan grafiklerle ortaya konulmuştur. İstendik yönde gelişim gösteren

katılımcıların sayısı göz önüne alınarak bir başarı yüzdesi ifade edilmiş ve katılımcıların tamamının müziksel işitme becerileri değerlendirildiğinde, ilk ölçüm sonuçlarına göre diğer tüm ölçümlerde bir gelişim kaydetmesi hedeflenmiştir.

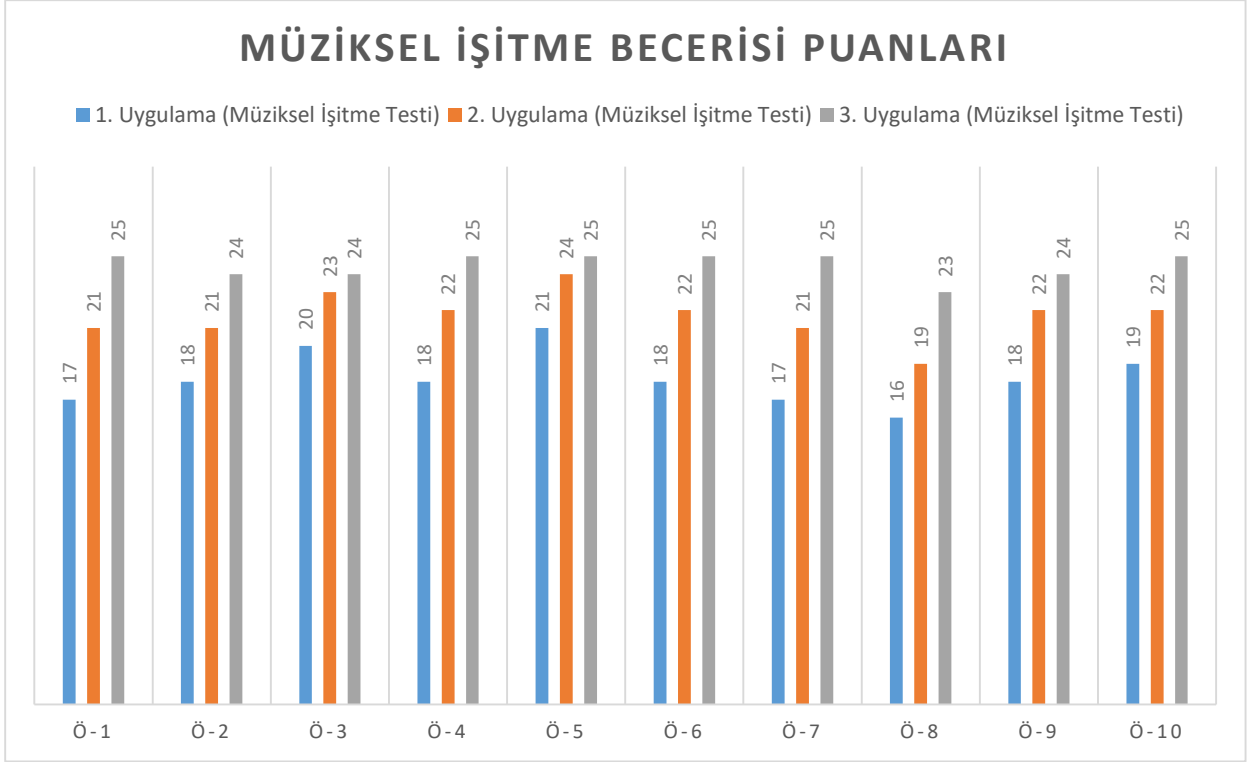

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen bulgulara ve bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Eylem Araştırmasına İlişkin Bulgular

Şekil 4. Katılımcıların Müziksel İşitme Becerisi Puanları

Araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen bulgulara göre, çalışma grubunda bulunan 10 BİLSEM öğrencisinin de gerçekleştirilen eylem araştırması uygulamaları aracılığıyla müziksel işitme becerilerinin geliştirildiği (müziksel işitme testinden aldığı puanların arttırıldığı) belirlenmiştir. Buna göre müziksel işitme bağlamında Ö-1, Ö-2, Ö-3, Ö-4, Ö-5, Ö-6, Ö-7, Ö-8, Ö-9 ve Ö-10 kodlarıyla anılan katılımcıların tamamının (%100) 1. uygulamalar sonrasında, 2. ve 3. uygulama puanlarının, gerçekleştirilen etkinlikler sonrasında yükseldiği görülmektedir. Her bir katılımcının puanları incelendiğinde ise 3 uygulamada da puanların bir artış gösterdiği anlaşılmaktadır. Her bir katılımcının puan değişimi istendik yönde oluşmuştur.

Ö-1 katılımcısının müziksel işitme testi puanları sırasıyla 17-21-25 şeklindedir. Öğrenci her uygulamada müziksel işitme testi puanını 4'er birim artırmış ve 3. uygulama sonunda testten tam puan almıştır. Öğrencinin ders devamsızlığı bulunmamakla birlikte, ödev ve çalışmalar konusunda da istekli çalışan bir öğrencidir. Bu çalışma isteği puanlarına yansımış ve müziksel işitme testi puanını süreç içerisinde artırmıştır.

Ö-2 katılımcısının müziksel işitme testi puanları sırasıyla 18-21-24 şeklindedir. Öğrenci her uygulamada müziksel işitme testi puanını 3'er birim artırmış ve 3. uygulama sonunda en yüksek puanına ulaşmıştır. Müziksel çalışmalara istekli katılmamıştır. Ödev ve sorumluluklarını yeri getirmedi aksaklıklar yaşansa da test sonuçlarında düzenli bir yükseliş göstermiştir.

Ö-3 katılımcısının müziksel işitme testi puanları sırasıyla 20-23-24 şeklindedir. Öğrenci her uygulamada müziksel işitme testi puanını 3 birim ve 1 birim artırmış ve 3. uygulama sonunda en yüksek puanına ulaşmıştır. Müzikle ilgili dersler ve BİLSEM'e devam konusunda problemler yaşayan, sık sık devamsızlık yapan bir öğrenci olmasına rağmen test sonuçlarında düzenli bir yükseliş gözlemlenmiştir.

Ö-4 katılımcısının müziksel işitme testi puanları sırasıyla 18-22-25 şeklindedir. Öğrenci her uygulamada müziksel işitme testi puanını 4 birim ve 3 birim artırmış ve 3. uygulama sonunda testten tam puan almıştır. Piyano dersleri özelinde zaman zaman isteksizlik yaşasa da, Koro ve Müziksel işitme derslerine ilgili, devamsızlık yapmayan ve görevlerini yerine getiren bir öğrencidir. Test sonuçlarına göre düzenli bir yükselişi olup, son testte tam puan almıştır.

Ö-5 katılımcısının müziksel işitme testi puanları sırasıyla 21-24-25 şeklindedir. Öğrenci her uygulamada müziksel işitme testi puanını 3 birim ve 1 birim artırmış ve 3. uygulama sonunda testten tam puan almıştır. Tüm derslerde istekli ve sorumluluk sahibi bir öğrencidir. Etkinliklere katılım motivasyonu yüksektir. Test sonuçlarına göre düzenli bir yükselişle son testten tam puan almıştır.

Ö-6 katılımcısının müziksel işitme testi puanları sırasıyla 18-22-25 şeklindedir. Öğrenci her uygulamada müziksel işitme testi puanını 4 birim ve 3 birim artırmış ve 3. uygulama sonunda testten tam puan almıştır. Görev ve ders sorumlulukları yüksek olan, ders fark etmeksizin yüksek motivasyonla derslere devam eden bir öğrencidir. 3. test sonucunda tam puan almıştır.

Ö-7 katılımcısının müziksel işitme testi puanları sırasıyla 17-21-25 şeklindedir. Öğrenci her uygulamada müziksel işitme testi puanını 4'er birim artırmış ve 3. uygulama sonunda testten tam puan almıştır. Pişano, Müziksel işitme ve koro alanlarındaki derslerinde istekli bir öğrencidir. Katılımcının sorumluluklarını yerine getirerek puanlarını yükselttiği görülmüştür.

Ö-8 katılımcısının müziksel işitme testi puanları sırasıyla 16-19-23 şeklindedir. Öğrenci her uygulamada müziksel işitme testi puanını 3 birim ve 4 birim artırmış ve 3. uygulama sonunda en yüksek puanına ulaşmıştır. Pişano ve Müziksel işitme derslerine devam konusunda problemler yaşayan, Pişano ve Müziksel işitme dersi ile ilgili motivasyonu düşük olan bir öğrencidir. Koro dersine severek katılan, ancak çalışma düzeni bulunmamaktadır. Test sonuçlarında düzenli bir yükseliş olsa da tüm öğrenciler arasından görece düşük puan almıştır.

Ö-9 katılımcısının müziksel işitme testi puanları sırasıyla 18-22-24 şeklindedir. Öğrenci her uygulamada müziksel işitme testi puanını 4 birim ve 2 birim artırmış ve 3. uygulama sonunda en yüksek puanına ulaşmıştır. Sorumluluklarını yerine getiren, devamsızlık yapmayan, uyumlu bir öğrencidir. Test sonuçları düzenli bir yükseliş göstermiştir.

Ö-10 katılımcısının müziksel işitme testi puanları sırasıyla 19-22-25 şeklindedir. Öğrenci her uygulamada müziksel işitme testi puanını 3'er birim artırmış ve 3. uygulama sonunda testten tam puan almıştır. Görev ve sorumluluklarını yerine getirmekte zorlanan, BİLSEM'e devam konusunda düzenli olmayan bir öğrencidir. Bu duruma rağmen testlerinde düzenli bir yükseliş ile son testinde tam puan almıştır.

İşitme testinde bulunan maddeler müziksel işitme becerisini ölçen bir ölçektir. Ölçekteki maddeler müziksel işitme yeteneğini ölçmek için kullanılmaktadır. Müziksel işitme becerilerini geliştirme programında (MİBEGEP) yer alan müziksel işitme-okuma-yazma, çalgı eğitimi ve koro eğitimi alanlarında yapılan çalışmalar da işitme testinin maddelerindeki müziksel işitme becerilerini geliştirmeye yönelik planlanmıştır. Planlama ve uygulamalar sonucunda tüm öğrencilerde istendik değişiklikler meydana gelmiştir.

4.2. Araştırmacı Gözlemleri ve Saha Notları

Araştırmaya başlandığında Tekin Gürgen (2008) tarafından hazırlanmış olan "Müziksel İşitme Testi"nin BİLSEM ÖYG1 öğrencilerinin yaş ve seviyelerine uygun olduğu gözlemlendi. Öğrencilerin müzik eğitimi almalarıyla birlikte kısa bir süre sonra İşitme Testinin öğrencilerin seviyesinin altında kaldığı gözlemlenmiştir. İşitme testi uygulanırken öğrenciler uygulayıcı ile

sınıf ortamı dışında, bireysel olarak testi uygulamışlardır. 4 aylık dönemde her öğrenci 3 ayrı uygulamaya katılmıştır.

Öğrencilerin tamamı test sonuçlarında beklenen gelişimi göstermişlerdir. Öğrencilerin geneli piyano, müziksel işitme ve koro derslerine istekli bir biçimde katılmışlar, görevlerini yerine getirmişlerdir. Ö-8 kodlu öğrenci müziksel işitme ve piyano derslerine ilgi göstermemiş, ders kapsamındaki görevlerini yerine getirmemiştir ve test sonuçlarına göre tüm öğrenciler arasında görece düşük bir gelişim gösteren katılımcı olmuştur. Ö-2, Ö-3, Ö-4 ve Ö-10 kod adlı öğrenciler ders ilgisizlikleri ve çalışma düzensizliklerine rağmen, testte başarılı sonuçlara ulaşmışlardır. Müziksel İşitme Becerisi Geliştirme Programı (MİBEGEP) katılımcı BİLSEM öğrencilerinin müziksel işitme becerilerinin geliştirilmesini sağlamıştır.

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın sonuçlarına göre BİLSEM öğrencilerinin gerçekleştirilen eylem araştırması Müziksel İşitme Becerisi Geliştirme Programı (MİBEGEP) uygulamaları aracılığıyla müziksel işitme becerilerinin geliştirildiği ortaya konulmuştur. Başka bir deyişle eylem araştırması kapsamında gerçekleştirilen uygulama ve etkinlikler, BİLSEM öğrencilerinin müziksel işitme becerilerini geliştirmiştir. Araştırma sürecinde uygulanan eylem planı ile her bir katılımcının müziksel işitme becerisi puanları istendik yönde gelişim göstermiştir.

Bu araştırmada gerçekleştirilen müziksel işitme becerilerini geliştirme programı ile öğrencilerin müziksel işitme becerisi geliştirilmiştir. Farklı yaklaşım ve programlar uygulanarak öğrencilerin müziksel işitme becerilerinin geliştirilebildiği söylenebilir. Bununla ilgili olarak Kırca ve Soykunt (2024) piyano öğretmenlerinin Kodály temelli etkinlikleri müziksel işitme konusunda uygulanabilir bulduklarını ortaya koymuştur. Ayrıca öğretmenler, bu etkinliklerin öğrencilerin yalnızca piyano çalma becerilerini değil, aynı zamanda müziksel işitme ve okuma becerilerini de geliştireceğini; kültürel motiflerle zenginleştirilmiş materyallerin öğrenci motivasyonunu artıracak ve öğrenmenin kalıcılığına katkı sağlayacağını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin müziksel işitme becerilerini ölçebilen araçların geliştirilmesi ile birlikte, bu tip becerilerin ölçülüp değerlendirilmesi daha kolay olabilmektedir. Tunca, Kumtepe, Torun ve Uğurhan (2024) tarafından geliştirilen internet tabanlı çevrimiçi test, yalnızca çocukların müziksel algı düzeylerini belirlemekle kalmamakta, aynı zamanda müziksel işitme becerilerinin erken yaşta yapılandırılması açısından da çeşitli kazanımlar sunmaktadır. Çocukların müziksel işitme becerilerini erken yaşta belirleme ve destekleme açısından pedagojik açıdan güçlü bir araç olarak değerlendirilmektedir. Hem tanılayıcı hem de gelişimsel yönleriyle ele alınan bu test, yalnızca değerlendirme değil, öğrenme sürecinin aktif bir parçası olarak kullanılabilir. Böylece müzik eğitiminin temel bileşenlerinden biri olan işitsel farkındalık, sistematik ve bütüncül bir yaklaşımla desteklenmiş olur. Bu araştırmada da Tekin Gürgen (2008) tarafından geliştirilmiş olan müziksel işitme becerisi testi kullanılmış ve öğrencilerin bu becerilerine yönelik gelişim değerlendirmeleri yapılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, gerçekleştirilen Müziksel İşitme Becerisi Programı (MİBEGEP) aracılığıyla BİLSEM öğrencilerinin müziksel işitme becerilerinde bir gelişim sağlandığı görülmüştür. Öğrencilerin bu konudaki potansiyeli düşünüldüğünde, müziksel işitmeye yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin de incelenmesi gerekli olduğu düşünülmektedir. Böke (2019) Bilim ve Sanat Merkezleri'ne (BİLSEM) yönelik öğrenci ve veli tercihlerini etkileyen önemli unsurlardan birinin, öğrencilerin müziksel potansiyellerinin erken yaşta fark edilmesi ve bu potansiyelin sistemli biçimde desteklenmesi gerekliliği olduğunu göstermektedir. Özellikle müziksel işitme gibi hem bilişsel hem de duyuşsal yönü güçlü olan bir becerinin erken dönemde gözlemlenmesi, çocukların eğitsel olarak doğru yönlendirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu durum, öğrencilerin yalnızca genel akademik başarılarıyla değil, sanatsal ve müziksel eğilimleriyle de tanınmasının, eğitim politikaları açısından ne denli gerekli olduğunu ortaya koymaktadır. Erken fark edilen bu tür yeteneklerin, özellikle ilgi duyulan müzik etkinlikleri ve bireysel çalgı eğitimi yoluyla desteklenmesi, öğrencilerin BİLSEM gibi kurumsal yapılara yönelimini kolaylaştırmaktadır. Benzer şekilde Böke (2019) tarafından yürütülen bir çalışmada da birçok öğrencinin BİLSEM'e kabul edilmeden önce müzikle olan ilgisinin çevresi tarafından fark edildiği ve bu ilginin okul dışı etkinliklerle beslendiği tespit edilmiştir. Bu bulgu, müziksel yeteneğin yalnızca doğuştan gelen bir özellik değil, aynı zamanda erken yaşta gözlemlenebilir ve geliştirilebilir bir beceri olduğunu göstermektedir. Müziksel işitme gibi temel becerilerin erken tanınması hem bireysel gelişim hem de eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması açısından kritik bir rol üstlenmektedir. Bu çalışmada ise öğrencilerin geçmiş deneyimleri ve müziksel işitme bağlamında daha önceden eğitim alıp almadıkları tespit edilerek hareket edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre müziksel işitme becerilerinin geliştirilmesi ve bu alandaki becerilerin üst düzeylere taşınması söz konusudur. Demir ve Laçın (2023) ile Epçaçan ve Oral'ın (2019) araştırmalarında da vurgulandığı üzere, BİLSEM'de sunulan eğitimin öncelikli hedeflerinden biri, öğrencilerin sahip oldukları özel yetenekleri en verimli biçimde kullanmalarını sağlamak; özellikle müziksel işitme ve ayırt etme gibi becerileri en üst düzeye çıkarmaktır. Elde edilen bulgular, müziksel işitme becerisinin yalnızca çalgı çalmada değil, aynı zamanda bireysel yeteneklerin erken dönemde tanınması ve doğru yönlendirilmesi açısından da kilit bir işlev taşıdığını ortaya koymaktadır. Müziksel İşitme Becerisi Geliştirme Programı (MİBEGEP) aracılığıyla BİLSEM öğrencilerinin müziksel işitme becerileri geliştirilmiştir.

Karaönçel ve Çiftçi'nin araştırmasında (2021) 7. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilen “Sanal ve Akustik Çalgı Eşlikli Şarkı Öğretimi Uygulamaları”nın, öğrencilerin müziksel işitme becerileri üzerinde anlamlı bir etki yarattığı gözlemlenmiştir. Ön test sonuçlarına göre müziksel işitme düzeyleri düşük olan deney grubu öğrencileri, 10 haftalık sistematik ve hedefe yönelik müzik eğitimi süreci sonunda yapılan son testte belirgin bir gelişim göstermiştir. Uygulama öncesi ve sonrası elde edilen veriler arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunması, uygulanan eğitimin öğrencilerin müziksel işitme becerilerini geliştirmede etkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgu, müzik eğitimi sürecinde işitsel algıyı geliştirmeye yönelik yapılandırılmış programların ne denli önemli olduğunu destekler niteliktedir. Bu doğrultuda müzik eğitimin farklı alanlarının müziksel işitmeyi geliştirmeye katkıda bulunduğu sonucuna ulaşılabilir.

Özdemir (2017b) araştırmasında müziksel işitme dersinin diğer müziksel alanlardaki öğrenimlerine ve gelişimlerine temel olduğunu belirtmektedir. Mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda, müziksel işitme dersi temel alan derslerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Bu ders, öğrencilerin müziksel teoriye ilişkin bilgi birikimlerini artırmalarına, çalgı ve ses temelli uygulamalarda sesleri doğru ve kontrollü bir şekilde kullanmalarına olanak sağlamaktadır. Ayrıca, öğrenciler bu ders aracılığıyla duydukları sesleri ve ezgileri yazıya dökme (dikte) becerisi kazanmakta; ritmik yapıları doğru sayma ve uygulama yetkinliklerini geliştirmektedir. Araştırmalar ve uygulamalar doğrultusunda, bu dersin mesleki müzik eğitiminin temel yapı taşlarından biri olduğu ve öğrencilerin mesleki donanımını artırmada belirleyici bir rol üstlendiği sonucuna varılmaktadır. Araştırmada müziksel işitme dersinin mesleki müzik eğitimi veren kurumlardaki öğrencilerin mesleki gelişimlerini olumlu yönde etkilediği sonucuna varıldığından, BİLSEM öğrencilerinin de mesleki müzik eğitimi alan öğrenciler gibi yetenek sınavlarıyla alınarak eğitim gördükleri göz önüne alındığında, BİLSEM öğrencilerinin de müziksel işitme derslerindeki gelişimlerinin çalgı ve söyleme alanlarına da olumlu katkılar sağlayacağı varsayılmaktadır.

Özdiş ve Şentürk (2019) Mesleki düzeyde müzik eğitimi veren güzel sanatlar liselerinde, müziksel işitme, okuma ve yazma dersi, temel ve en kritik ders olarak öne çıkarmaktadırlar. Okul müfredatında tüm sınıf seviyelerinde zorunlu ders olarak yer alan bu ders, müzik eğitiminin farklı alanlarına rehberlik eden kapsamlı bir yapıya sahiptir. Haftalık ders saatleri açısından da en fazla zaman ayrılan ders olması, müziksel işitme, okuma ve yazma dersinin eğitimdeki önemini açıkça göstermektedir. Bu dersin temel işlevi, öğrencilerin

duydıkları sesleri müzikal açıdan algılamalarını ve yorumlamalarını sağlamaktır. Aynı zamanda nota ve müzik terimlerini doğru okuyup anlamlandırmak, duyulan ezgileri yazıya dökme (dikte) becerisi kazanmak, beste yapma ve müziksel tasarım süreçlerine katılmak da dersin amaçları arasında yer almaktadır. Bu çok yönlü yaklaşım, öğrencilerin hem teorik hem de pratik müziksel becerilerini geliştirmede kritik bir rol oynamaktadır. Elde edilen bulgular ışığında, güzel sanatlar liselerinde müziksel işitme, okuma ve yazma dersinin müzik eğitiminde vazgeçilmez bir temel oluşturduğu ve öğrencilerin mesleki gelişim süreçlerinde önemli katkılar sağladığı sonucuna ulaşılmaktadır. Güzel Sanatlar Liselerinde müziksel işitme dersinin müzik eğitiminin merkezinde yer alması, BİLSEM müzik yetenek alanının da Güzel Sanatlar Lisesi hedefleriyle benzerlikler göstermesi sebebiyle, BİLSEM’lerde müziksel işitme dersinin zorunlu olması gerektiği düşünülmektedir. Müziksel işitmeye dair öğretim yöntemleri ile birlikte öğrencilerin gelişimlerinin olumlu yönde etkileneceği düşünülebilir.

Müzik eğitimi sürecinde yer alan her dersin, öğrencilerin belirli müziksel yetenek alanlarını geliştirmeye hizmet ettiği görülmektedir (Soycan, 2021). Bu bağlamda, müziksel işitme, okuma ve yazma dersi, yalnızca kendi içeriğiyle sınırlı olmayan, aynı zamanda müzik eğitiminin diğer tüm alanlarına temel oluşturan yönlendirici bir yapıya sahiptir. Bu ders, özellikle bireyin müziksel gelişiminin erken yaşlardan itibaren sistematik şekilde desteklenmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. Araştırmalar, bireyin müziksel becerilerini yaşam boyu sürdüreceği düzeyde kazanabilmesi için erken yaşta başlayan müziksel işitme eğitimlerinin vazgeçilmez olduğunu ortaya koymaktadır (Say, 2005). Bu kapsamda, söz konusu dersin içeriğinde yer alan uygulamalar; müziksel işitme, ritim duygusu, müzikal bellek, nota okuma, ezgi yazma (dikte) ve yaratıcı müzikal üretim (beste) gibi temel alanları kapsamaktadır. Bu beceriler, öğrencilerin hem teorik bilgilerini hem de uygulama yetkinliklerini bütüncül biçimde geliştirmeye olanak tanımaktadır. Bu araştırma sonuçlarıyla paralel olarak müziksel işitme, okuma ve yazma dersi, müzik eğitiminin tüm disiplinlerine alt yapı sağlayan ve bireyin çok yönlü müziksel gelişimini destekleyen temel bir ders niteliğindedir. Bu dersin planlı ve sistematik şekilde yürütülmesi, öğrencilerin yalnızca işitsel becerilerini değil, aynı zamanda ritmik farkındalık, müzikal hafıza ve yaratıcı üretim yeteneklerini de geliştirmeye katkı sağlamaktadır. Bu nedenle, söz konusu dersin içerik ve yöntem bakımından güncellenerek güçlendirilmesi, müzik eğitiminin genel kalitesini artırmada belirleyici bir etki yarattığı düşünülmektedir.

Sağır, Gürpınar ve Zahal'a (2013) göre Müzik öğretmenliği bölümleri başta olmak üzere, müzik eğitimi veren tüm kurumlarda yaş sınırı gözetilmeksizin yer alan müziksel işitme, okuma ve yazma dersi hem içeriği hem de eğitime katkısı açısından müzik eğitiminin temel derslerinden biri olarak kabul edilmektedir. Bu ders yalnızca bireysel işitsel becerilerin geliştirilmesine hizmet etmekle kalmayıp, aynı zamanda müzik eğitimi kapsamındaki diğer tüm alanlara yönelik temel bilgi ve becerilerin de edinilmesini desteklemektedir. Bu bağlamda, bu araştırma çerçevesinde gerçekleştirilen eylem araştırmasında; Müziksel İşitme Becerisi Geliştirme Programı (MİBEGEP) aracılığıyla BİLSEM öğrencilerinin müziksel işitme becerileri geliştirilmiştir.

Demir (2020) müziksel işitme, okuma ve yazma dersi ile alanın diğer dersleri (örneğin bireysel çalgı, ses eğitimi, müzik teorisi, form bilgisi vb.) arasındaki ilişki hem teorik hem de uygulamalı boyutta öğrenmenin niteliğini doğrudan etkileyen bir faktördür. Bu nedenle, söz konusu dersin başarısının, diğer müzik alanı derslerine yönelik kazanımları da güçlendirdiği düşünülmektedir. Bahsi geçen araştırma sonucu, genel anlamda bu ders ile diğer alan dersleri arasında pozitif yönde, anlamlı ve istatistiksel olarak desteklenen ilişkilerin bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuç, müziksel işitme eğitiminin, diğer müziksel beceri alanlarının gelişimine temel oluşturduğunu ve program geliştirme süreçlerinde bu derse öncelik verilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu araştırma bulgularına paralel olarak, söz konusu dersin kapsamı, uygulama yöntemleri ve ölçme araçlarının geliştirilmesi, alanın genel başarısını ve öğrenci yeterliklerini artırmada stratejik bir katkı olarak düşünülmektedir. Bu sonuçlardan hareketle Müziksel İşitme Becerisi Geliştirme Programı (MİBEGEP) da işitmeyi merkeze alarak bütüncül bir gelişim sağlanması hedeflenmiş ve başarılı olunmuştur.

Uğurlu (2022) Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) görev yapan öğretmenlerin görüşlerinden hareketle, özel yetenekli bireylerin eğitim gördüğü BİLSEM'lerde temel bazı müzik alanına ilişkin öğrenme ihtiyaçlarının karşılandığını, ancak özellikle fiziksel donanım eksiklikleri ve materyal yetersizliklerinin öne çıkan sorun alanları arasında yer aldığını göstermektedir. Tüm BİLSEM'lerin ortak bir öğretim programı olmayışından kaynaklı ve fiziksel altyapılarının farkları sebebiyle müziksel işitmenin eşit şartlar altında gerçekleşmeyeceği düşünülmektedir. Materyal eksiklikleri, standart bir öğretim programının bulunmayışı, fiziksel ortam şartlarının yetersizliği vb. sorunların ortadan kaldırılması amacıyla gerçekleştirilen uygulamalara olan ihtiyaçtan hareketle, Müziksel İşitme Becerisi Geliştirme

Programı (MİBEGEP) planlanmış ve uygulanmıştır. Bu uygulama aracılığıyla BİLSEM öğrencilerinin müziksel işitme becerileri geliştirilmiştir.

5.2. Öneriler

Üstün yetenekli bireyler, bilişsel, sanatsal ya da sportif alanlarda yaşlılarının üzerinde performans sergileyebilen, potansiyel taşıyan bireyler olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda, müzik alanında üstün yetenekli öğrencilerin erken yaşta tanınması, uygun ortam ve kaynaklarla desteklenmesi, bireysel potansiyellerinin en üst düzeyde geliştirilmesi açısından kritik öneme sahiptir. Türkiye’de bu öğrencilerin eğitiminde çeşitli kurumsal çabalar olsa da, eğitim sisteminde yapılandırılmış, sürdürülebilir ve bireyselleştirilmiş yaklaşımların eksikliği dikkat çekmektedir. Türkiye’deki müzik alanında üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim politikalarına ve uygulamalarına katkı sunabilecek öneriler sunulmaktadır:

- Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) müziksel yeteneklerin tespitini takiben müziksel yeteneklerin sistematik bir biçimde geliştirilebilmesi için uzmanlar tarafından uygun müfredat ve programların oluşturulmalıdır.
- Eğitimde fırsat eşitliği ilkesi gereği tüm BİLSEM’lerin ortak müzik programlarına sahip olması gerekmektedir.
- Üstün yetenekli öğrenciler için esnek ve bireyselleştirilmiş öğretim programları geliştirilmelidir. Mevcut uygulamada bireyselleştirilmiş program bulunsa da bireysel eğitimler yapılamadığından bireysel program uygulanamamaktadır. Bu duruma çözüm olarak bireysel işitme dersleri ve bireysel enstrüman eğitimi verilebilecek düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.
- BİLSEM öğrencilerinin müzikal işitme becerilerinin geliştirilmesi üzerine ölçek geliştirilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.
- Müziksel işitme becerisinin geliştirilmesine yönelik ders içerikleri ve konunun uzmanları tarafından çalıştaylar, hizmet içi eğitimler düzenlenmesi gerekmektedir. BİLSEM müzik öğretmenlerini kurs ve yenilikçi uygulamalarla buluşturmak gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Aksoy, N. (2003). Eylem araştırması: eğitsel uygulamaları iyileştirme ve değiştirmede kullanılacak bir yöntem. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 36, 474-489.
- Ataman, A. (2014). *Üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler*. Vize Yayıncılık.
- Bağcı, H. (2015). Müziksel işitme, okuma ve yazma eğitiminde uygulanabilecek yaratıcı etkinlikler. *SED-Sanat Eğitimi Dergisi*, 2, 115-127.
- Balcı, A. (2022). *Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler* (15. baskı). Pegem Akademi.
- Benito, Y., & Subotnik, R. F. (2011). Policy and practice in gifted education. *Gifted and Talented International*, 26(1-2), 13-21.
<https://doi.org/10.1080/15332276.2011.11673586>
- Bilici, A. (2014). *Farklı güzel sanatlar ve spor lisesi mezunu öğrencilerin müzik öğretmenliği anabilim dallarında okutulmakta olan müziksel işitme okuma ve yazma dersinin başlangıç düzeyini belirlemedeki etkileri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Böke, A. (2019). BİLSEM’de müzik eğitimi: Öğrenci ve veli görüşleri doğrultusunda bir değerlendirme [Yüksek lisans tezi, X Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Böke, B. (2019). *Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin müziksel deneyimlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi).
- Bresler, L. (2002). Research in arts education: Issues and examples. In R. Colwell & C. Richardson (Eds.), *The new handbook of research on music teaching and learning* (pp. 1132-1158). Oxford University Press.
- Campbell, P. S., & Scott-Kassner, C. (2010). *Music in Childhood: From Preschool through the Elementary Grades*. Cengage Learning.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev.). Siyasal Kitabevi. (Orijinal eser 2013 yılında yayımlanmıştır)

- Dannhäuser, A. (1908). *Solfège des solfèges 1A & 1B*. Heugel.
- Demir, A., & Laçın, D. (2023). BİLSEM’de müzik eğitiminin öğrenci ve veli beklentileri açısından değerlendirilmesi. *Müzik Eğitimi Dergisi*, 11(2), 45–62.
- Demir, S. (2020). Müziksel işitme okuma yazma dersine ilişkin öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. *Müzik Eğitimi Dergisi*, 8(1), 43–58.
- Demirel, S. (2021). *Çocuklarda müziksel işitme algısını belirleyen faktörler*. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ece, A. S. ve Kaplan, S. (2008). Müziksel algılama (işitme, okuma, yazma) ses ve çalgı yeteneği arasındaki ilişkilerin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 285-296.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metotlarına giriş. Nitel, nicel ve eleştirel kuram metodolojileri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Epçaçan, C., & Oral, G. (2019). Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde BİLSEM’in rolü: Nitel bir değerlendirme. *Eğitim ve Bilim*, 44(197), 203–220.
- Flohr, J. W. (2005). Learning through music in early childhood. In D. N. Aspin, J. Chapman, M. Hatton & Y. Sawano (Eds.), *International handbook of lifelong learning* (Vol. 1, pp. 273–286). Springer. https://doi.org/10.1007/1-4020-2967-9_17
- Gençel, A. Ö. (2013). Müzik öğretmeni adaylarının müziksel işitme okuma yazma dersleri başarılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi (Balıkesir Üniversitesi Örneği). *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(2), 455-471. <http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm> adresinden erişildi.
- Glesne, C. (2012). *Nitel araştırmaya giriş*. (Ersoy. A. ve Yalçınoğlu P., Ed.) (Çev.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gordon, E. E. (1997). *Learning sequences in music: Skill, content, and patterns* (Revised ed.). GIA Publications.

- Gürer, M. (2022). *Müziksel işitme okuma ve yazma becerilerinin gelişmesine yönelik kullanılan mobil uygulamaların incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- İnan, E. (2010). *Anadolu güzel sanatlar lisesi müzik öğrencilerinin müziksel işitme okuma yazma dersi ile ilgili tutumların bazı değişkenlere göre incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Johnson, A. P. (2014). *Eylem araştırması el kitabı*. (Y. Uzuner ve M. Özten, Ed.) (Çev.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karaelma, B. ve Demirel, S. (2021). Çocuklarda müziksel işitme algısı için ölçek geliştirme. *Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks*, 13(1), 293-311. doi:10.46291/zfw/130115
- Karaönçel, F. ve Çiftçi, E. (2021). Sanal ve akustik çalgı eşlikli şarkı öğretimi uygulamalarının müziksel işitme becerilerine etkisi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. doi:10.17679/inuefd.1007808
- Kuzu, A. (2009). Öğretmen yetiştirme ve mesleki gelişimde eylem araştırması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 425-433.
- Lemoine, H. (1895). *Solfège élémentaire*. Éditions Henry Lemoine.
- Marchesi, M. (1897). *Elementary solfeggi for medium voice, Op. 9*. G. Schirmer.
- MEB (2023). Özel Yetenekli Bireyler Strateji Belgesi.
- MEB. (2022). *Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi*. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. <https://orgm.meb.gov.tr>
- Mills, G. E. (2003). *Action research a guide for the teacher researcher* (2nd ed.). New Jersey: Pearson Education.
- Özdemir, G. (2016a). The process of musical hearing. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2(1), 183-190. <http://dergipark.gov.tr/ijsser> adresinden erişildi.
- Özdemir, G. (2016b). 13-15 yaş aralığına yönelik müziksel işitme testi tasarımı. *NWSA Academic Journals*, 11(3), 116-128. doi:10.12739/nwsa.2016.11.3.d0177

- Özdemir, O. (2017). Müziksel işitme okuma ve yazma dersi eğitimcilerinin teknoloji odaklı öğretim materyallerini kullanım durumu ve yeterliliği. *Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi*, 3(6), 1-17. doi:10.5578/amrj.57292
- Özdiş, E. ve Şentürk, N. (2019). Müziksel işitme okuma yazma derslerinde bilgisayar destekli programlı öğretim yönteminin etkililiği. *Journal of International Social Research*, 12(66), 872-881. doi:10.17719/jisr.2019.3636
- Özkeleş, S. (2016). Güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin müzik bölümlerinde yürütülen müziksel işitme okuma yazma dersinin kazanımlarına ulaşma durumlarının incelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 20(65), 485-498.
- Panofka, H. (1855). *Petit solfège*. Peters Edition.
- Persellin, Diane. Cummings. (2007). Policies, Practices, and Promises: Challenges to Early Childhood Music Education in the United States. *Arts Education Policy Review*, 109(2), 54-61. doi:10.3200/AEPR.109.2.54-64
- Pozzoli, E. (1922). *Corso facile di solfeggio*. Ricordi.
- Renzulli, J. S. (2005). The three-ring conception of giftedness: A developmental model for promoting creative productivity. In R. J. Sternberg & J. E. Davidson (Eds.), *Conceptions of giftedness* (2nd ed., pp. 246–279). Cambridge University Press.
- Sağır, T., Gürpınar, E. ve Zahal, O. (2013). Müziksel işitme-okuma-yazma dersi ile diğer alan dersleri arasındaki ilişkilerin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *NWSA Academic Journals*, 8(2), 305-314. doi:10.12739/nwsa.2013.8.2.d0135
- Sak, U. (2011). *Üstün zekâlılar: Özellikleri, tanılanmaları, eğitimleri* (2. baskı). Maya Akademi.
- Salihli Bilim ve Sanat Merkezi. (2025). *Mezun öğrenci görüşmeleri veri seti* (Yayımlanmamış ham veri).
- Say, A. (2005). *Müzik ansiklopedisi* (3. baskı). Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Soycan, E. (2021). Müziksel işitme okuma yazma dersinin müzik eğitimi programlarındaki işlevi. *Müzik Eğitimi Dergisi*, 9(2), 101–117.

- Soycan, M. (2021). *Müziksel işitme okuma yazma dersinde çevrimiçi uygulamaların akademik başarıya ve tutuma etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Soycan, M. ve Babacan, E. (2019). Müziksel işitme, okuma ve yazma ile ilgili geliştirilmiş ölçme araçlarının incelenmesi: içerik analizi çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(69), 343-353. doi:10.17755.esosder.409006
- Stake, R. E. (1995). *The art of case study research*. Sage Publications.
- Sternberg, R. J. (2017). *Cultural and ethical issues in the identification of gifted students*. Routledge.
- Sternberg, R. J., & Davidson, J. E. (Eds.). (2005). *Conceptions of giftedness* (2nd ed.). Cambridge University Press.
- Subotnik, R. F., Olszewski-Kubilius, P., & Worrell, F. C. (2011). Rethinking giftedness and gifted education. *Psychological Science in the Public Interest*.
- Şendurur, B. İ. ve Tanınmış, G. E. (2017). Müziksel işitme okuma ve yazma eğitiminin keman eğitimine etkisi. *NWSA Academic Journals*, 12(3), 185-198. doi:10.12739/nwsa.2017.12.3.d0199
- Tekin Gürgen, E. (2008). İlköğretim öğrencilerine yönelik müziksel işitme testinin geliştirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(3), 367-377.
- The Anadolu University Music Perception Test. Anadolu University. Development and Validation of the Anadolu University Music. *International Journal of Music Education*, 42(4) 644. doi: 10.1177/02557614231193422
- Tunca, O. E., Kumtepe, E. G. Torun, S., Uğurhan Y. Z. C. (2024). Development and Validation of
- Uzuner. Y. (2005). Özel eğitimden örneklerle eylem araştırmaları. *Özel Eğitim Dergisi*, 6(2), 1-12.
- Winner, E. (1996). *Gifted Children: Myths and Realities*. Basic Books.

- Yakar, A. (2017). *Potansiyel gelişim alanı bağlamında bir eylem araştırması: Öğrenme sorumluluğu, motivasyon, başarı*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Yayla, F. (2006). Müziksel işitmenin temel prensipleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(12), 28-38.
- Yazan, E. I. (2007). *Konservatuvar şarkıcılık lisans programlarında solfej eğitiminde iz-lenen kaynak ve yöntemlerin analizi*. Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek., H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, E., & Aksoy, Y. (2025). BİLSEM'deki öğrenci ve velilerin müzik eğitimi deneyimlerine ilişkin görüşleri. *Yaşadıkça Eğitim*, 39(2), 411-428. <https://doi.org/10.33308/26674874.2025392833>
- Yıldız, A. (2021). Müziksel işitme becerilerinin çocuk gelişimindeki yeri ve önemi. *Müzik Eğitimi Dergisi*, 9(1), 45-58.
- Yıldız, D. (2020). BİLSEM öğrencilerinin mesleki yönelimlerinin incelenmesi: Nitel bir araştırma. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 913-935. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.8c3s5m>
- Yıldız, D. (2021). Türkiye'de üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim politikalarının dönüşümü: Kapsayıcı yaklaşımlar çerçevesinde bir değerlendirme. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 204-221.
- Yıldız, D. (2022). BİLSEM öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda özel yetenekli bireylerin eğitimine yönelik değerlendirme. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 10(3), 945-968. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.10c3s7m>
- Young, S. (2016). Early childhood music education research: An overview. *Research Studies in Music Education*, 38(1), 9-21. doi:10.1177/1321103X16640106

EKLER

Ek-1. Etik Kurul Kararı

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
ETİK KURUL KARARI

Etik Kurul Toplantı Tarihi/Sayısı ve Karar No	Tarih :11/07/2025 Toplantı Sayısı:14 Karar No :2025/637
Araştırmanın Başlığı	Bilsem Öğrencilerinin Müziksel İşitme Becerilerinin Geliştirilmesi: Bir Eylem Araştırması.
Sorumlu Araştırmacı	Dr. Öğr. Üyesi Önder MUSTUL
Yardımcı Araştırmacı	Lisansüstü Öğrenci: Buğra SOĞUKPINAR
Etik Kurul Kararı	26128 sayılı başvuru Etik Kurul tarafından değerlendirilmiş olup, başvurunun bilimsel araştırma etiği açısından “Uygun” olduğuna karar verilmiştir.

11/07/2025

Doç. Dr. Mustafa AYDIN
Etik Kurul Başkanı

Ek-2. Araştırma ve Uygulama Taahhütnamesi

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI HER TÜRLÜ TEŞKİLATTA GERÇEKLEŞTİRİLECEK ARAŞTIRMA UYGULAMALARINA İLİŞKİN ARAŞTIRMA UYGULAMA İZİNİ BAŞVURU TAAHHÜTNAMESİ

1. Araştırmam boyunca Anayasa/kanun/yönetmelikler ve yürürlükte olan diğer mevzuata uygun davranacağımı,
2. Araştırmayı yürüteceğim Millî Eğitim Bakanlığı teŐkilatının kurallarına uyacağımı,
3. Araştırmam boyunca hiç kimseyi araştırmama/çalıŐmama katılmaya zorlamayacağımı,
4. Araştırmayı bana tahsis edilen mekân/sınıf ve zamanda gerçekleŐtireceđimi,
5. Araştırmanın olası fiziksel/ruhsal etkileri konusunda katılımcıları bilgilendireceğimi,
6. Araştırmam sırasında topladığım kişisel bilgileri 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkındaki Kanun kapsamında koruyacağımı,
7. Katılımcılara ait her türlü kişisel bilgiyi, katılımcıların (katılımcılar reŐit değil ise velilerin) yazılı izni veya mahkeme kararı olmadan hiçbir Őahıs veya kurumla paylaŐmayacađımı,
8. Katılımcıların (katılımcılar reŐit değil ise velilerin) kişisel verilerinin onların izni olmadan kamuoyuna duyurmayacağımı,
9. Araştırmam için gerektiği kadar veri toplayacağımı,
10. Araştırmam sırasında öğrencilerin eğitim ve öğretiminin aksatılmamasına dikkat edeceğimi,
11. Araştırmam sırasında herhangi bir ticari faaliyette bulunmayacağımı,
12. Katılımcıları herhangi bir ürün/eser/tedaviye yönlendirmeyeceğimi,
13. Araştırma izin evraklarını okul yönetimine teslim edeceğimi,
14. Araştırma sırasında izni olan evrakları kullanacağımı,
15. Araştırma/Tıbbi araştırmalarda araştırmanın uygulama sırasında tıbbi etik kurul izni kurallarına-uyacağımı,
16. Araştırma sırasında topladığım ses ve görüntü kayıtlarını güvenilir ortamlarda saklayacağımı ve araştırma sonrasında ifŐa etmeyeceğimi,
17. Genelge hükümlerine aykırı davranmam ve herhangi bir yanlış ifade, beyan ve maddi gerçeği gizleme gibi durumlarda hukuki sorumlulukları yükleneceğimi,
18. İzin alınmış araştırmalarda insanlarla ilgili yapılacak anket, görüşme, gözlem, alan araştırması, uygulama ve incelemelerde sağlık, güvenlik, insan hakları, mevcut mevzuat hükümleri, hukukun genel ilkelerini ihlal etmeyeceğimi ve etik ilkelere uyacağımı,
19. Topladığım veriyi başka bir araştırmada ya da başka bir amaçla kullanmayacağımı,
20. Araştırmalarım sonucunda hazırladığım ürünleri (tez, makale, rapor, proje raporu vb.) araştırma uygulama izni bitiŐ tarihinden itibaren iki yıl içinde modüle yükleyeceğimi,

Kabul ve beyan ederim.

Araştırmanın Adı: BİLSEM ÖğRENCİLERİNİN MÜZİKSEL İŞİTME BECERİLERİNİN
GELİŞTİRİLMESİ: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

26/09/2024

Ek-3. Ölçek Uygulama İzni

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

TARİH: 24 / 09 / 2024

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜNE

Kurulunuzdan onay alınması halinde Buğra SOĞUKPINAR tarafından gerçekleştirilecek olan; **Bilem Öğrencilerinin İşitme Becerilerinin Geliştirilmesi: Bir Eylem Araştırması** başlıklı tez çalışmasında, tarafımdan geliştirilmiş olan **İlköğretim Öğrencilerine Yönelik Müziksel İşitme Testi** ölçeğinin adının ve makalemin referans gösterilerek kullanılmasına izin veriyorum.

ÖLÇEK SAHİBİNİN;

UNVANI: Doç. Dr.

ADI SOYADI: Elif TEKİN GÜRGEN

İMZA:

İŞ ADRESİ

E-POSTA: €

Ek-4. Müziksel İşitme Becerisi Testi ve Yanıt Anahtarı

MÜZİKSEL İŞİTME TESTİ

1. Dinleyeceğiniz üç sestten en ince olanı kaçınıcıdır?
a.)Birincisi b.)İkincisi c.)Üçüncüsü
2. Dinleyeceğiniz üç sestten en ince olanı kaçınıcıdır?
a.)Birincisi b.)İkincisi c.)Üçüncüsü
3. Dinleyeceğiniz üç sestten en kalın olanı kaçınıcıdır?
a.)Birincisi b.)İkincisi c.)Üçüncüsü
4. Dinleyeceğiniz üç sestten en kalın olanı kaçınıcıdır?
a.)Birincisi b.)İkincisi c.)Üçüncüsü
5. Dinleyeceğiniz üç sestten aynı olan ikisi hangileridir?
a.)Birincisi ve ikincisi
b.)Birincisi ve üçüncüsü
c.)İkincisi ve üçüncüsü
6. Dinleyeceğiniz üç sestten farklı olanı aşağıdakilerden hangisidir?
a.)Birincisi b.)İkincisi c.)Üçüncüsü
7. Dinleyeceğiniz ezgi(melodi) hangi yöne doğru gitmektedir?
a.)Kalın seslere doğru (aşağı)
b.)İnce seslere doğru (yukarı)
c.)Hiçbiri
8. Dinleyeceğiniz ezgi (melodi) hangi yöne doğru gitmektedir?
a.)Kalın seslere doğru (aşağı)
b.)İnce seslere doğru (yukarı)
c.)Hiçbiri
9. Dinleyeceğiniz ezgilerden hangisi “İstiklal Marşı”nın doğru ezgisidir?
a.)Birincisi b.)İkincisi c.)Üçüncüsü

10. Dinleyeceğiniz ezgilerden hangisi “Mini Mini Bir Kuş” adlı şarkının doğru ezgisidir?
a.)Birincisi b.)İkincisi c.)Üçüncüsü
11. Dinleyeceğiniz ezgilerden hangisinin bittiğini düşünüyorsunuz?
a.)Birincisi b.)İkincisi c.)Üçüncüsü
12. Dinleyeceğiniz ezgilerden hangisinin yarım kaldığını düşünüyorsunuz?
a.)Birincisi b.)İkincisi c.)Üçüncüsü
13. Dinleyeceğiniz üç sestten en uzun olanı kaçıncısıdır?
a.)Birincisi b.)İkincisi c.)Üçüncüsü
14. Dinleyeceğiniz üç sestten en uzun olanı kaçıncısıdır?
a.)Birincisi b.)İkincisi c.)Üçüncüsü
15. Dinleyeceğiniz üç sestten en kısa olanı kaçıncısıdır?
a.)Birincisi b.)İkincisi c.)Üçüncüsü
16. Dinleyeceğiniz üç sestten en kısa olanı kaçıncısıdır?
a.)Birincisi b.)İkincisi c.)Üçüncüsü
17. Dinleyeceğiniz üç ritimden hangileri aynıdır?
a.)Birincisi ve ikincisi
b.)Birincisi ve üçüncüsü
c.)İkincisi ve üçüncüsü
18. Dinleyeceğiniz üç ritimden hangisi farklıdır?
a.)Birincisi b.)İkincisi c.)Üçüncüsü
19. Dinleyeceğiniz üç ritimden hangisi “Yaşasın Okulumuz”(Daha Dün Annemizin) adlı şarkının ritmidir?
a.)Birincisi b.)İkincisi c.)Üçüncüsü
20. Dinleyeceğiniz üç ritimden hangisi “Bak Postacı Geliyor” adlı şarkının ritmidir?
a.)Birincisi b.)İkincisi c.)Üçüncüsü

21. Dinleyeceğiniz şarkının hızı nasıl değişim göstermektedir?
a.)Hızlanıyor b.)Yavaşlıyor c.)Hız değişmiyor
22. Dinleyeceğiniz üç çalgı sesinden hangisi farklıdır?
a.) Birincisi b.)İkincisi c.)Üçüncüsü
23. Dinleyeceğiniz üç çalgı sesinden hangisi farklıdır?
a.)Birincisi b.)İkincisi c.)Üçüncüsü
24. Dinleyeceğiniz üç farklı çalgıdan hangisi piyanodur?
a.)Birincisi b.)İkincisi c.)Üçüncüsü
25. Dinleyeceğiniz üç müzikten hangisinde üflemeli çalgı duyulmaktadır?
a.)Birincisi b.)İkincisi c.)Üçüncüsü

CEVAP ANAHTARI

- 1.b ✓
- 2.b ✓
- 3.a ✓
- 4.b ✓
- 5.b ✓
- 6.b ✓
- 7.a ✓
- 8.b ✓
- 9.c ✓
- 10.b ✓
- 11.c ✓
- 12.a ✓
- 13.a ✓
- 14.b ✓
- 15.b ✓
- 16.c ✓
- 17.b ✓
- 18.b ✓
- 19.a ✓
- 20.c ✓
- 21. a ✓
- 22.b ✓
- 23.c ✓
- 24.a ✓
- 25.b ✓

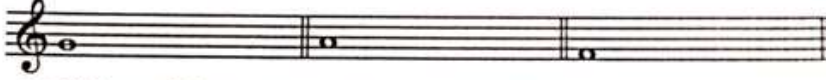
MÜZİKSEL İŞİTME TESTİ

SES YÜKSEKLİĞİ

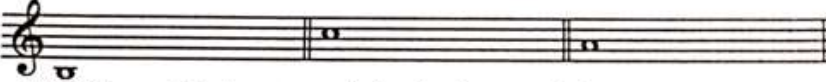
1. Dinleyeceğiniz üç sestten en ince olanı kaçınıcıdır?

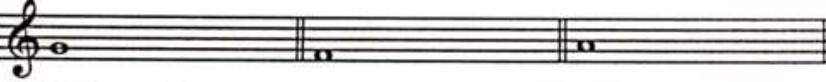
2. Dinleyeceğiniz üç sestten en ince olanı kaçınıcıdır?

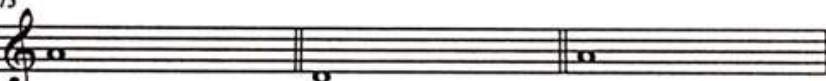
3. Dinleyeceğiniz üç sestten en kalın olanı kaçınıcıdır?

4. Dinleyeceğiniz üç sestten en kalın olanı kaçınıcıdır?

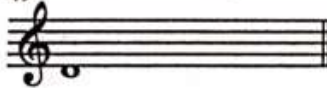
5. Dinleyeceğiniz üç sestten aynı olan ikisi aşağıdakilerden hangisidir?

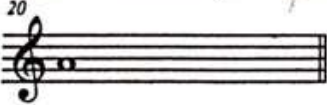
6. Dinleyeceğiniz üç sestten farklı olanı aşağıdakilerden hangisidir?

7. Söylediğim sesi tekrar ediniz ("Na" hecesi ile).

8. Söylediğim sesi tekrar ediniz ("Na" hecesi ile).

MELODİK

21 9. Dinleyeceğiniz ezgi hangi yöne doğru gitmektedir?

a.)Aşağı b.)Yukarı c.)Hiçbiri

22 10.) Dinleyeceğiniz ezgi hangi yöne doğru gitmektedir?

a.)Aşağı b.)Yukarı c.)Hiçbiri

11.) Dinleyeceğiniz ezgilerden hangisi "İstiklal Marşı"nın doğru ezgisidir?

12. Dinleyeceğiniz ezgilerden hangisi "Mini Mini Bir Kuş" adlı şarkının doğru ezgisidir?

13. Dinleyeceğiniz ezgilerden hangisinin bittiğini düşünüyorsunuz?

14. Dinleyeceğiniz üç ezgiden hangisinin yarım kaldığını düşünüyorsunuz?

15. Söylediğim ezgiyi tekrar ediniz ("Na" hecesi ile).

16. Söylediğim ezgiyi tekrar ediniz ("Na" hecesi ile).

17. Söylediğim ezgiyi gürlüklerine uyarak tekrar ediniz.

RİTİMSEL

18. Dinleyeceğiniz üç sesten en uzun olanı kaçınıcıdır?

19. Dinleyeceğiniz üç sesten en uzun kaçınıcıdır?

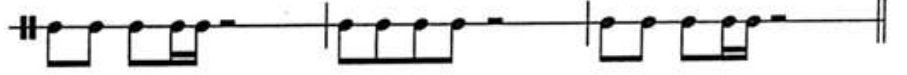
20. Dinleyeceğiniz üç sesten en kısa olanı kaçınıcıdır?

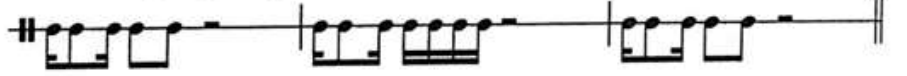
21. Sırayla çalacağım üç sesten en kısa olanı kaçınıcıdır?

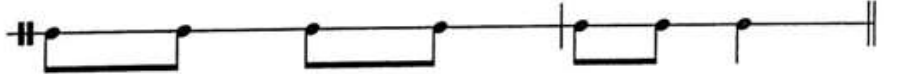
22. Dinleyeceğiniz üç ritmik motiften hangisi farklıdır? *hangileri ayrıdır.*

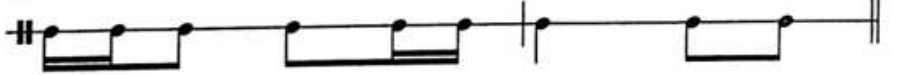
23. Dinleyeceğiniz üç ritmik motiften hangisi farklıdır?

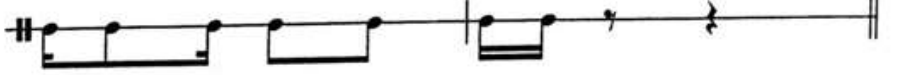
24. Dinleyeceğiniz üç ritmik-motiften hangisi "Yaşasın Okulumuz" (Daha Dün Annemizin) adlı şarkının ritmidir?

21

23

5

25. Dinleyeceğiniz üç ritmik motiften hangisi "Bak Postacı Geliyor" adlı şarkının ritmidir?

25

27

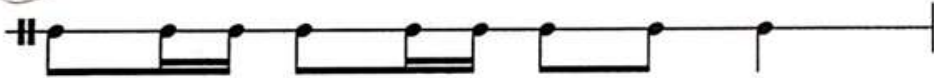
29

26. Dinleyeceğiniz şarkının hızı nasıl değişim göstermektedir?
(Yaşasın okulumuz adlı şarkı hızlanarak çalınır)

- a.) giderek hızlanıyor b.)giderek yavaşlıyor c.)hız değişmiyor

27. Vuracağım ritmi el çırparak tekrarlayınız.

28. Vuracağım ritmi el çırparak tekrarlayınız.

